

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

Právnická fakulta

Blanka Bednářová

**Rada bezpečnosti OSN a Mezinárodní trestní soud.
Střet mezinárodního míru a mezinárodní spravedlnosti**

Diplomová práce

Vedoucí magisterské práce: JUDr. Ondřej Svaček, LL.M

OLOMOUC 2011

Já, níže podepsaná Blanka Bednářová, autorka diplomové práce na téma *Rada bezpečnosti OSN a Mezinárodní trestní soud. Sřet mezinárodního míru a mezinárodní spravedlnosti*, která je literárním dílem ve smyslu zákona č.121/2000 Sb., dávám tímto jako subjekt údajů svůj souhlas ve smyslu § 4 písm. e) zákona 101/2000 Sb., správci Univerzita Palackého v Olomouci, Křížkovského 8, Olomouc 771 47, Česká republika ke zpracování osobních údajů v rozsahu: jméno a příjmení v informačním systému, a to včetně zařazení do katalogů, a dále ke zpřístupnění jména a příjmení v katalozích a informačních systémech UP, a to včetně neadresného zpřístupnění pomocí metod dálkového přístupu. Údaje mohou být takto zpřístupněny uživatelům služeb Univerzity Palackého. Realizace zpřístupnění zajiřtuje ke dni tohoto prohlášení vnitřní složka UP, která se nazývá Informační centrum UP.

Souhlas se poskytuje na dobu ochrany autorského díla dle zákona č.121/2000 Sb.

Prohlašuji, že moje osobní údaje výše uvedené jsou pravdivé.

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma *Rada bezpečnosti OSN a Mezinárodní trestní soud. Sřet mezinárodního míru a mezinárodní spravedlnosti* zpracovala samostatně na základě uvedených pramenů a literatury.

V Olomouci dne 21. 3. 2011

Blanka Bednářová

Děkuji JUDr. Ondřeji Svačkovi, LL.M za odborné vedení této diplomové práce a podnětné a konstruktivní komentáře k jejímu obsahu.

Obsah

Seznam zkratk a symbolů.....	5
Úvod.....	6
1 Mír prostřednictvím mezinárodní trestní spravedlnosti.	
Kontroverze řešení konfliktů v současném světě na pozadí ideálu.....	15
1.1 Mezinárodní trestní spravedlnost v kontextu kap. VII Charty OSN.....	19
1.2 Vztah Rady bezpečnosti OSN a Mezinárodního trestního soudu v kontextu udržení mezinárodního míru, bezpečnosti.....	22
2 Vztah Rady bezpečnosti k Mezinárodnímu trestnímu soudu v rámci vybraných ustanovení Římského statutu Mezinárodního trestního soudu.....	24
2.1 Vztah Rady bezpečnosti k jurisdikci Mezinárodního trestního soudu.....	24
2.1.1 Článek 13 písm. b) Římského statutu o předložení situace.....	25
2.1.2 Čl. 16 Římského statutu o odložení vyšetřování či stíhání.....	31
2.2 Zločin agrese – nejzávažnější zločin podle mezinárodního práva.....	37
2.2.1 NA cestě k definici zločinu agrese.....	39
2.2.2 Kampalský kompromis.....	41
Závěr.....	42
Bibliografie.....	44
Příloha.....	48
Seznam příloh.....	52
Abstrakt.....	53
Abstract.....	54
Anotace.....	55
Annotation.....	56

Seznam zkratk a vysvětlivek

1994 Návrh - *Návrh Statutu pro Mezinárodní trestní soud z r. 1994*

Charta OSN – Charta Organizace spojených národů

KMP – Komise pro mezinárodní právo (*International Law Commission, ILC*)

MHP – mezinárodní humanitární právo

MSD – Mezinárodní soudní dvůr (*International Court of Justice, ICJ*)

MTS – Mezinárodní trestní soud (*International Criminal Court, ICC*)

RB OSN – Rada bezpečnosti Organizace Spojených národů

Rezoluce VS – Rezoluce Valného shromáždění OSN (*UN GA Resolution*)

Římský statut – *Římský statut Mezinárodního trestního soudu*

Úvod

Podání návrhu dne 14. července 2008 na vydání zatykače na súdánského prezidenta Omara al-Bašíra za zločiny spáchané proti civilnímu obyvatelstvu v oblasti Dárfúru¹ stimulovalo diskuzi nad významem mezinárodní spravedlnosti pro řešení probíhajících konfliktů v současném světě. Profesionální diplomaté řešili, jak naložit se stíháním úřadující nejvyšší státní autority a jaké dopady tento krok bude mít na odvíjející se konflikt a jeho humanitární důsledky v oblasti západního Súdánu.² Koncem července 2008 byla Rada bezpečnosti OSN (dále jen RB OSN) částečně rozdělena protichůdnými názory svých členů o pokračování, resp. zabránění tohoto stíhání.³ Paradoxně ve stejný měsíc Mezinárodní trestní soud (dále jen MTS), první stálý tribunál, který se na mezinárodní úrovni zabývá individuální odpovědností za nejzávažnější formy porušení lidských práv, slavil desáté výročí přijetí *Římského statutu Mezinárodního trestního soudu* (dále jen *Římský statut*).⁴

Je mezinárodní (trestní) spravedlnost⁵ prospěšná pro mezinárodní mír? Carla del Ponte, citovaná v článku Robina Marshalla, tvrdí: „*Míru a usmíření se nedosáhne bez prosazení spravedlnosti.*“⁶ Dalo by se usuzovat, že po zkušenostech mezinárodního společenství s úmyslným vražděním, nelidským zacházením s civilním obyvatelstvem

---

¹ Podrobněji o stíhaných skutcích a průběhu případu u Mezinárodního trestního soudu ICC-02/05-01/09 Case *The Prosecutor v. Omar Hassan Ahmad Al-Bashir*. Pro potřeby této práce se o tomto konkrétním případě referuje jako o dárfúrské kauze.

² V této souvislosti je například zajímavé sledovat vývoj v přístupu francouzské diplomacie a angažující se súdánské zahraniční politiky, která získávala podporu proti stíhání O. al-Bašíra napříč kontinenty, konkrétních států, ale i u regionálních organizací nebo mezinárodních režimů. Aktivní přístup súdánské diplomacie potvrdil, že MTS je silným hráčem na mezinárodním poli a jeho kroky vyvolávají patřičný tlak na stíhané. Je takový tlak dostačující na ukončení konfliktu?

³ O postoji jednotlivých členů RB OSN např. ALI, Wasil. *UNSC in heated debate over deferring indictment of Sudan president*. [online]. Sudan Tribune online, 29. července 2008 [cit. 28. 2. 2011]. Dostupné na <<http://www.sudantribune.com/UNSC-in-heated-debate-over,28059>>. Podrobněji vztah mezi RB OSN a MTS rozebírají následující kapitoly práce.

⁴ Dne 17. 7. 1998 na mezinárodní konferenci v Římě byl přijat *Římský statut Mezinárodního trestního soudu* (dále jen *Římský statut*), který zakládá Mezinárodní trestní soud (dále jen MTS). Soud zahájil svou činnost 1. 7. 2002, datum zároveň ohraničuje časovou jurisdikci soudu. K datu 1. 3. 2011 ratifikovalo tuto zakládající smlouvu 114 zemí. Podrobné informace o jednotlivých signatářích na *The States Parties to the Rome Statute* [online]. ICC, [cit. 1. 3. 2011]. Dostupné na <<http://icc-cpi.int/Menu/ASP/states+parties/>>.

⁵ Z důvodu omezeného rozsahu se práce nezabývá definováním mezinárodní spravedlnosti z hlediska právní filozofie. V kontextu výzkumného záměru této práce se používá spojení mezinárodní trestní spravedlnost v souvislosti s činností mezinárodních trestních tribunálů, přičemž se důraz klade na MTS. Zároveň toto slovní spojení zdůrazňuje spojitost činnosti mezinárodních soudních institucí a řešení konfliktů v současném světě. Práce obsahově nerozlišuje mezinárodní spravedlnosti a mezinárodní trestní spravedlnost. V první kapitole práce se používá spojení mezinárodní trestní spravedlnost, aby se podtrhla souvislost s mezinárodními soudními institucemi, resp. MTS. Pro podrobnější rozbor autorka odkazuje na dílo Johna Rawlse, např. *Teorie spravedlnosti (Theory of Justice)* a monografie *Filosofie práva* od Pavla Höllandera a *Základy teorie práva a právní filozofie* od spoluautorů Vladimíra Veverky, Jiřího Boguszaka a Jiřího Čapka.

⁶ MARSHALL, Robin. International Justice no longer ‚Utopian dream.‘ *Budapest Sun*, 21. června 2007, s. 2.

v různých konfliktech, bude vztah mezi mezinárodní trestní spravedlností a mírem v mezinárodním společenství symbiotický. Události v červenci 2008 ukázaly přetrvávající pnutí mezi prosazením míru a prosazením spravedlnosti.⁷ Přistoupit na vyděračskou logiku „mír nebo spravedlnost,“ „spravedlnost nebo mír“ má sebevražedný potenciál. Ve vztahu k rolím mezinárodních institucí, přímo či nepřímo ochraňujících hodnoty mezinárodního práva, drojí takový přístup jejich autoritu a křehkou víru ve vykonatelnost norem mezinárodního práva v anarchických mezinárodních vztazích.

Mezinárodní spravedlnost a mezinárodní mír nejsou pouze filozofickými principy, ale jsou hodnotami, kterých se dovolává současný globalizovaný svět.⁸ Bertrand Badie tvrdí, že integrační procesy, vytváření nadnárodních politických, obranných, právních subjektů, které nahrazují státní autoritu, nejsou výsledkem obnovené víry v idealismus, nepotvrzují zájem mezinárodního společenství chránit hodnoty, které patří k lidské důstojnosti, ale dokazují pravý opak – nárůst nezájmu, angažování se podle poměru nákladů a zisků. Upozorňuje, že tzv. mezinárodní humanismus (*humanisme international*) vypovídá o nové hře moci.⁹ K tomu poznamenává, že „*naděje se vyvíjí stejným tempem jako fišle*.“¹⁰ Individuální odpovědnost za spáchání nejzávažnějších zločinů podle mezinárodního práva¹¹ před mezinárodními soudními instancemi dokazuje, že tato oblast je mezinárodněpolitickým i mezinárodněprávním tématem a nelze se vyhnout střetům právních a politických aspektů takových kauz. Richard J. Goldstone tvrdí, že „*mezinárodní trestní spravedlnost je celá o mezinárodních a domácích konferencích. Bez politické vůle by tyto instituce ani neexistovaly*.“¹² V této souvislosti Veronika Bílková

---

⁷ POLGREEN, Lydia, SIMONS, Marlise. *The Pursuit of Justice vs. the Pursuit of Peace*. [online]. The New York Times online, 11. července 2008 [cit. 28. 2. 2011]. Dostupné na <<http://www.nytimes.com/2008/07/11/world/africa/11sudan.html?ref=world>>.

⁸ Obě kategorie souvisí s vytvoření tzv. globálního řádu (*global order*). Vědecky je tento proces zpracován například do teorie legalizace (*legalization theory*). Více např. ROACH, Steven C. *Governance, Order, and the International Criminal Court. Between Realpolitik and a Cosmopolitan Court*. New York: Oxford University Press, 2009.

⁹ BADIE, Bertrand. *La diplomatie des droits de l'homme. Entre éthique et volonté de puissance*. Paris: Fayard, 2002, s. 230 – 231, 233, 239 – 268.

¹⁰ Tamtéž, s. 315.

¹¹ V kontextu této práce slovní spojení *nejzávažnější zločiny proti mezinárodnímu právu* odkazuje na zločiny podle mezinárodního práva vyjmenované v čl. 5 *Římského statutu*. Slovní spojení odpovídá cizojazyčným ekvivalentům *crimes under international law*, *crimes les plus sérieux selon droit international public*. V textu *Římského statutu* se uvádí *the most serious crimes of concern to the international community as a whole*. Blíže k definici zločinu podle mezinárodního práva, odlišení mezi zločiny podle mezinárodního práva a mezinárodními zločiny např. ŠTURMA, Pavel. *Mezinárodní trestní soud a stíhání zločinů podle mezinárodního práva*. Praha: Karolinum, 2002, s. 9 – 26; BONAFÉ, Béatrice I. *The Relationship between State and Individual Responsibility for International Crimes*. 1. vydání. Leiden, Boston: Martinus Nijhoff Publishers, 2009, s. 23 – 32.

¹² Obstacles in International Justice. The Establishment and Efficacy of International Courts. An interview with Richard J. Goldstone. *Harvard International Review*, 2009, roč. 30, č. 4, s. 81.

ve svém článku *Dárfúrská dilemata Mezinárodního trestního soudu* uvádí: „*Bilance této kauzy [dárfúrské kauzy – pozn. BB] ...je prozatím smíšená.*“¹³ Umocňuje pnutí mezi mezinárodní spravedlností a mezinárodním mírem a bezpečností vztah mezi RB OSN a MTS?

Z perspektivy teoretiků mezinárodních vztahů se souvislosti mezi mezinárodním mírem, bezpečností a normami mezinárodního práva týkají jednání aktérů v mezinárodním politickém systému.¹⁴ Mohou normy mezinárodního práva ovlivnit chování aktérů mezinárodních vztahů? Jsou vynutitelné i vůči nestátním aktérům, kteří ohrožují mezinárodní bezpečnost? Vývoj mezinárodních vztahů nasvědčuje, že i tzv. vnitřní konflikty, například v podobě etnických nebo občanských válek,¹⁵ ovlivňují mezinárodní bezpečnost.¹⁶ Přeneseno na dárfúrskou kauzu se lze ptát, zdali soudní rozhodnutí v tomto případě zabrání vraždění a nelidskému zacházení, zdali odsouzení prezidenta O. al-Bašíra ukončí konflikt mezi arabským a nearabským obyvatelstvem, který trvá od roku 2003.¹⁷ Zároveň lze rozvést, zdali bude mít dostatečný odstrašující efekt na podobné případy porušování lidských práv v jiných konfliktech.

Z pohledu mezinárodních právníků se zkoumá, zdali je takové rozhodnutí po právu, zákonné, tzn. v souladu s mezinárodním právem, zdali je MTS příslušný k vynesení takového rozhodnutí a zda byly všechny znaky skutkových podstat jednotlivých nejzávažnějších zločinů podle mezinárodního práva naplněny. Ve vztahu k normám mezinárodního práva se mezinárodní právník zabývá i otázkami vykonatelnosti těchto

---

¹³ BÍLKOVÁ, Veronika. Dárfúrská dilemata Mezinárodního trestního soudu. *Mezinárodní politika*, 2009, roč. 33, č. 11-12, s. 45.

¹⁴ Základní teoretická debata se odehrála mezi realisty a tzv. idealisty a úlohu mezinárodního práva vysvětlují z hlediska jeho vlivu na chování aktérů (států) v mezinárodním politickém systému. Realisté tvrdí, že konflikt je přirozenou součástí mezinárodního politického systému, který je anarchický a založený na boji o moc. Realisté neodmítají existenci mezinárodního práva, ale zpochybňují jeho vliv na chování aktérů mezinárodních vztahů, pro které je nezbytné bojovat o moc, aby přežili. Idealisté věří, že mezinárodní právo vynucované světovou organizací odvrátí konflikty mezi aktéry a přispěje k vzájemné spolupráci a k stabilitě mezinárodního politického systému.

¹⁵ Rozdíl mezi civilními a etnickými konflikty rozpracovává například Chaim Kaufmann v článku *Intervention in Ethnic and Ideological Civil Wars: Why One Can Be Done and the Other Can't*. Dostupné v *Security Studies*, 1996, roč. 6, č. 1, s. 62-103. Právní pohled na civilní války např. v CASSESE, Antonio. *The Human Dimension of International Law. Selected Papers*. 1. vydání. New York: Oxford University Press, 2008, s. 110 – 128.

¹⁶ Bližší informace o počtu, povaze konfliktů a jejich vývoji po roce 1945 např. Heidelberg Institute for International Conflict Research, [cit. 5. 12. 2010]. Dostupné na <<http://www.hiik.de/en/downloads/index.html>>.

¹⁷ Více o konfliktu v Dárfúru např. RATCLIFF, Ronald a kol. To Intervene or Not to Intervene in Darfur. In ALVI, Hayat, GVOSDEY, Nikolas K. (eds.) *Case Studies in Policy Making*. 12. vydání. Newport Rhode Island: U.S. Naval War College, 2010, s. 113 – 132.

norem. Rozvoj stíhání individuální trestní odpovědnosti na mezinárodní úrovni¹⁸ souvisí s úsilím světového společenství dát srozumitelně najevo, že jednání jednotlivců, které těmi nejhoršími způsoby porušuje normy mezinárodního práva trestního, ohrožuje mezinárodní mír a bezpečnost.¹⁹ V Preambuli *Římského statutu* se uvádí, že „*Strany Statutu rozeznávají, že tyto závažné zločiny [grave crimes – pozn. BB] ohrožují mír, bezpečnost a blahobyt světa,...*“²⁰ V této souvislosti Robert Cryer shrnuje, že zločiny v kontextu čl. 5 *Římského statutu* „...jsou mezinárodním společenstvím nazírány jako porušení nebo ohrožení hodnot chráněných obecným mezinárodním právem...“²¹

Založení MTS umožnilo stíhat fyzické osoby za závažné porušení norem chránící lidská práva.²² Tento krok, který profesor Pavel Šturma přisuzuje změně politické konstelace pro skončení bipolárního světa,²³ přináší několik implikací. Za prvé stíhání jednotlivců, kteří se svým jednáním dopustili zločinů podle mezinárodního práva, prolomuje suverenitu státu k výkonu pravomoci řešit tato protiprávní jednání v rámci národního právního řádu. Dalším důsledkem je mezinárodní rozměr takového stíhání. MTS se stal institucí pořádku v současném globalizovaném světě konfliktů,²⁴ protože určuje, že páchaní genocidy, válečných zločinů, zločinů proti lidskosti a dalších zločinů podle mezinárodního práva není akceptovatelné chování. V neposlední řadě vznik stálého

---

¹⁸ V knize *An Introduction to International Criminal Law and Procedure* se uvádí, že vznik mezinárodního práva trestního se datuje k vzniku ad-hoc tribunálů v 90. letech 20. století. CRYER, Robert a kol. *An Introduction to International Criminal Law and Procedure*. 2. vydání. Cambridge: Cambridge University Press, 2010, s. 71. Podrobněji ke genezi mezinárodního trestního soudnictví a jednotlivých příkladů trestních tribunálů a jejich vzájemných odlišností např. DAVID, Vladislav, SLADKÝ, Pavel, ZBORIL, František. *Mezinárodní právo veřejné s kazuistikou*. 1. vydání. Praha: Leges, 2008, s. 257 – 272. GOLDSTONE, Richard J., SMITH, Adam M. *International Judicial Institutions. The Architecture of International Justice at Home and Abroad*. 1. vydání. Routledge 2008, s. 2 – 8, 95 – 143; SCHABAS, William A. *An Introduction to the International Criminal Court*. 3. vydání. Cambridge: Cambridge University Press, 2007, s. 1 – 21; ŠTURMA, Pavel. *Mezinárodní trestní soud a stíhání zločinů podle mezinárodního práva*. 1. vydání. Praha: Karolinum, 2002, s. 41 – 119; VÁLEK, Petr. *Klíčová rozhodnutí mezinárodních trestních tribunálů ve světle mezinárodního práva*. 1. Vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 3 – 20. Mezinárodní trestní soudnictví napomohlo k vytvoření mezinárodního trestního práva jako teoretické disciplíny. Jednotlivé soudní tribunály aplikují mezinárodní právo a jsou zdrojem cenné interpretace mezinárodního práva v kontextu současného vývoje mezinárodních vztahů.

¹⁹ Srovnej UN SC Resolution 808 (1993), UN SC Resolution 827 (1993), UN SC Resolution 955 (1994), UN SC Resolution 1165 (1998), UN SC Resolution 1166 (1998), UN SC Resolution 1329 (2000), UN GA Resolution 45/41 (1990), UN GA Resolution 46/54 (1991).

²⁰ Rome Statute of the International Criminal Court. Dostupné na oficiálních internetových stránkách soudu.

²¹ CRYER: *An Introduction to...*, s. 72.

²² Mezi tzv. hlavní zločiny (*core crimes*) kriminalizované na mezinárodní úrovni patří válečné zločiny, které spočívají v porušení norem mezinárodního humanitárního práva (dále jen MHP), genocida a zločiny proti lidskosti, jejichž účelem je chránit před nejzávažnějším porušováním lidských práv. Posledním typem je zločin agrese, který oproti předcházejícímu výčtu, souvisí s užitím síly v mezinárodním právu. Více ke skutkovým podstatám jednotlivých zločinů podle mezinárodního práva např. Tamtéž, s. 203 – 333.

²³ ŠTURMA, Pavel. Historie a charakter Mezinárodního trestního soudu. In *Problémy implementace Statutu Mezinárodního trestního soudu do právního řádu*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2004, s. 9.

²⁴ Z pohledu zkoumání mezinárodních vztahů vytváření institucí přejímající úlohu národních států se zabývají směry institucionalismus nebo legalismus.

trestního tribunálu obecně podporuje ochranu lidských práv,²⁵ protože přispívá k prevenci před pácháním největších krutostí: „*Smluvní strany jsou odhodlány skoncovat s beztrestností pachatelů...a tak přispět k prevenci těchto zločinů.*“²⁶ V této souvislosti v kontrastu s praxí, časovou náročností řízení před MTS nelze opomenout argument, že mezinárodní trestní soudnictví je důkazem neschopnosti mezinárodního společenství zabránit páchání největších krutostí jinými prostředky.²⁷

Rámcovým tématem této práce je vztah mezinárodní trestní spravedlnosti a mezinárodního míru. Ačkoli mezinárodní spravedlnost a mezinárodní mír jsou univerzálně uznávané hodnoty, o které se se záměrem ochrany humanity opírá mezinárodní společenství, v kontrastu s realitou mezinárodních vztahů budí rozpaky.²⁸ Mezinárodní trestní spravedlnost je širokou oblastí, která se dá zkoumat z různých úhlů. Tato práce se zabývá pouze jedním konkrétním záběrem a v tomto směru se vymezuje analýzou vztahu mezi RB OSN a MTS, povahově dvou odlišných aktérů v mezinárodním společenství, které mají společné cíle v oblasti mezinárodní trestní spravedlnosti a míru. Práce se zaměřuje na právní a politickou dimenzi vztahu mezi oběma vrcholnými autoritami a jejím cílem je vysvětlit, jak vazba mezi RB OSN a MTS ovlivňuje prosazení mezinárodní spravedlnosti, míru a bezpečnosti v konfliktech.

RB OSN a MTS jsou vybrány pro záměry této práce, protože sdílí několik společných znaků. Obě instituce chrání mezinárodní mír a bezpečnost jako univerzální hodnoty. RB OSN je k tomuto úkolu pověřena *Chartou Organizace spojených národů*

---

²⁵ Před vznikem MTS byla ochrana lidských práv v ozbrojených konfliktech těžko vykonatelná, protože Mezinárodní soudní dvůr (dále jen MSD) nemůže soudit fyzické osoby a ze své podstaty má i omezenou možnost rozhodovat případy porušení lidských práv. Srov. Rozhodnutí MSD ve věci Demokratická republika Kongo v. Uganda a Rozhodnutí MSD v případě Chorvatsko v. Srbsku ve věci aplikace Konvence o prevenci a trestání zločinu genocidy. Ad-hoc tribunály nejsou univerzální, protože mají omezenou jurisdikci.

²⁶ Preambule Římského statutu.

²⁷ Tento argument spíše upřednostňuje represivní funkci práva. Lze souhlasit, že v některých případech, z minulosti, přítomnosti přistupuje mezinárodního společenství k řešení konfliktů zdrženlivě, možná i příliš rozpačitě. Poté je spíše vhodné se zabývat důvody takového „přešlapování na místě.“ Samotný účel mezinárodního práva trestního je působit jako nejzazší prostředek ochrany před porušováním práv (*ultima ratio*), o čemž svědčí i princip komplementarity MTS, který nejdříve dává možnost stíhat taková závažná jednání před národními institucemi a teprve v případě neochoty nebo nemožnosti dojit ke stíhání nastupuje MTS. K principu komplementarity více preambule, čl. 1, 17-19 *Římského statutu*. Tamtéž.

²⁸ V rozpačité situaci je mezinárodní společenství se svým postojem v dárfúrské kauze, jak je rozebráno v druhé kapitole práce. Podobný dojem budí i projev prezidenta Baracka Obamy z 5. 6. 2009 z koncentračního tábora v Buchenwaldu, v kterém souhlasil, že nesmí dojit k žádné další genocidě, přičemž ani jeho administrativa zatím nerozhodla ratifikaci *Římského statutu*. Podrobněji *Remarks by President Obama, German Chancellor Merkel, and Elie Wiesel at Buchenwald Concentration Camp*. June 5, 2009 [online]. White House. Dostupné na <http://www.whitehouse.gov/the_press_office/Remarks-by-President-Obama-German-Chancellor-Merkel-and-Elie-Wiesel-at-Buchenwald-Concentration-Camp-6-5-09/>. Srov. BELLINGER, John B., III. *A Global Court Quandary for the President* [online]. The Washington Post online, 10. srpna 2009. Dostupné na <<http://www.washingtonpost.com/wp-dyn/content/article/2009/08/09/AR2009080902093.html>>.

(dále jen *Charta OSN*),²⁹ MTS nepřímo prostřednictvím ztotožnění porušení lidských práv a hrozby mezinárodnímu míru a bezpečnosti. Zároveň *Římský statut* odkazuje na účely a principy *Charty OSN*.³⁰ Naproti tomu nelze v kontextu zkoumaného záměru opomenout, že obě instituce představují vrcholné autority mezinárodního společenství, ale odlišují se svým zaměřením. RB OSN je politický orgán a MTS soudním orgánem, který se prvořadě zabývá právními otázkami stíhatelnosti zločinů podle mezinárodního práva a ne politickými dopady.³¹

V souvislosti s tématem práce odpovídá na otázky, zdali je pnutí mezi mezinárodním mírem a mezinárodní spravedlností způsobeno politickým vměšováním RB OSN do činnosti stálého trestního soudu v Haagu. Je možné uvažovat o nezávislém MTS, když aplikaci práva může ovlivnit politické rozhodnutí učiněné v RB OSN?

Práce ověřuje následující hypotézu:

Přínos MTS pro mezinárodní mír je omezený, protože ve výkonu své funkce není zcela nezávislý na politických rozhodnutích RB OSN.

K potvrzení hypotézy slouží deskriptivně-analytický přístup s dvěma případovými studii. Prvním příkladem k ověření hypotézy je tzv. dárfúrská kauza, tj. stíhání súdánského prezidenta O. al-Bašira za zločiny podle mezinárodního práva údajně spáchané v Dárfúru od r. 2003. Dárfúrská kauza představuje první případ, ve kterém MTS zasáhl do probíhajícího konfliktu. V této souvislosti lze postoj MTS interpretovat jako úsilí svou činností přispět k ukončení probíhajícího konfliktu. Dále je vliv RB OSN na činnost MTS zkoumán z hlediska definování zločinu agrese (*crime of aggression*) a naplnění čl. 5 odst. 1 písm. d) *Římského statutu*. Stíhání pro zločiny spáchané v Dárfúru představuje konkrétní případ porušení mezinárodního práva, naproti tomu v současnosti před MTS neprobíhá žádné řízení ve věci zločinu agrese, zato definování zločinu agrese bylo i významným politickým tématem. Rozdílná povaha obou případových studií přispěje k detailnímu prozkoumání vztahu mezi RB OSN a MTS. Dalším důvodem výběru těchto případových studií je jejich spojitost s funkcí a činností obou zkoumaných autorit a s agendou udržení mezinárodního míru, bezpečnosti. V neposlední řadě dalším důvodem

---

²⁹ Čl. 39 v kontextu čl. 1 Charty OSN.

³⁰ Preambule Římského statutu.

³¹ Srov. čl. 53 odst. 1 písm. c) Římského statutu. Tamtéž.

pro výběr těchto příkladů je jejich vliv na prolomení jistých tabu a zacelení konkrétních „slepých míst“ mezinárodního práva a přiblížení interpretace jeho norem k současnému vývoji na mezinárodním poli.

Výzkumná otázka je analyzována ve dvou hlavních kapitolách práce, které se dělí na jednotlivé podkapitoly. Kapitola první s názvem *Mír prostřednictvím mezinárodní trestní spravedlnosti. Kontroverze řešení konfliktů v současném světě na pozadí ideálu nastíní příčiny pnutí mezi RB OSN a MTS. Cílem kapitoly je za prvé shrnout dosavadní přístup mezinárodního společenství k nepřipustnosti páčání krutostí ve velkém rozsahu proti civilnímu obyvatelstvu v ozbrojených konfliktech³² a v tomto kontextu vysvětlit jednání RB OSN ve spojitosti s aplikací kapitoly VII *Charty OSN*. Záměrem první části práce je zdůraznit, že závažné porušení lidských práv v konfliktech je neakceptovatelnou praxí a je hrozbou mezinárodnímu míru a RB OSN je oprávněna jednat. Za další kapitola rozebírá motivy RB OSN a MTS jednat proti závažnému porušování mezinárodního humanitárního práva (dále jen MHP). V tomto směru chce kapitola potvrdit předpoklad, že, ačkoli RB OSN a MTS sdílí stejný úmysl jednat proti závažnému porušování lidských práv, nelze vyloučit kontroverzi ve vztahu mezi RB OSN a MTS.*

V následující kapitole je analyzován vztah mezi RB OSN a MTS v rovině ustanovení *Římského statutu*, která odkazují na vazbu mezi RB OSN na MTS, a *Charty OSN*. Kapitola má potvrdit existenci konkrétních kontroverzí ve vztahu mezi RB OSN a MTS, proto představuje hlavní teoretické zázemí pro odpověď na výzkumnou otázku. Zkoumá spojení mezi RB OSN a MTS normativně a v tomto kontextu je těžiště kapitoly v podkapitolách *Vztah RB OSN k jurisdikci MTS*,³³ která rozebírá čl. 13 a čl. 16 *Římského statutu*, a *Definice zločinu agrese*. Jak vyplývá z názvu *Vztah Rady bezpečnosti k Mezinárodnímu trestnímu soudu v rámci vybraných ustanovení Římského statutu Mezinárodního trestního soudu*, druhá kapitola je hlavní analytickou částí práce, protože jelikož poznatky o vztahu mezi RB OSN a MTS na základě rozboru a interpretace závazných právních textů jsou konfrontovány a rozebrány na případových studiích.

---

³² Práce blíže neanalyzuje otázku, v jaké míře se uplatní ochrana normami MHP dle typu ozbrojeného konfliktu. V kontextu této práce sousloví ozbrojený konflikt odkazuje na mezistátní i vnitrostátní konflikt. Podrobněji např. FUCHS, Jiří. *Mezinárodní humanitární právo*. Praha: Ministerstvo obrany ČR – Agentura vojenských informací a služeb, 2007, s. 26 – 30; ONDŘEJ, Jan a kol. *Mezinárodní humanitární právo*. Praha: C. H. Beck, 2010, s. 37 – 55.

³³ V kontextu práce odpovídá vyjádření jurisdikce působnosti soudu v právním pojetí odpovídající českému právnímu prostředí. V cizojazyčném zdroji odpovídá anglickému výrazu *jurisdiction*, který se pojmově používá jak pro vyjádření příslušnosti, tak pro vyjádření pravomoci a překlad do češtiny může být zavádějící. Český překlad *Římského statutu* uvádí jurisdikce. Srov. Sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 84/2009 Sb. m. s., o sjednání *Římského statutu Mezinárodního trestního soudu*.

Závěr shrnuje aktuální problémy vazby mezi oběma institucemi. Záměrem poslední části práce je analyzovat teoretické poznatky, vztahující se k výzkumné otázce, na konkrétních příkladech a odhalit vliv vazby RB OSN a MTS na nezávislost stálého trestního tribunálu a ztrátu legitimacy MTS pro řešení konfliktů. Tato kapitola potvrdí nebo vyvrátí hypotézu práce.

Mezinárodní trestní spravedlnost je v české právní vědě velmi málo reflektována. V této oblasti jsou zastoupena zejména témata, která souvisí s ratifikačním procesem *Římského statutu* Českou republikou a jeho implementací do českého právního řádu.³⁴ Dále jsou zastoupeny práce, které se věnují srovnání jednotlivých typů mezinárodních trestních soudů.³⁵ Mezi vyvíjející se kategorií patří publikace zabývající se otázkami individuální trestní odpovědnosti za nejzávažnější zločiny a postavení jednotlivce v mezinárodním právu.³⁶ V kontextu vztahu mezinárodní trestní spravedlnosti a řešení konfliktů stále existuje v české právní vědě nevyužitý prostor pro analýzu, zejména ve vztahu k funkci mezinárodní trestní soudů pro řešení probíhajících konfliktů. Tato práce se snaží změnit nerovnováhu mezi množstvím prací, které jsou věnovány fungování MTS a jiných trestních tribunálů, souvislosti *Římského statutu* s obecnými zásadami trestního práva nebo průlomem státní suverenity, s analýzami dopadů činnosti soudních institucí na vyřešení konfliktů nebo usmíření v rámci post-konfliktní společnosti. Částečně se touto dimenzí vlivu mezinárodní trestní spravedlnosti zabývá i tato práce. Zajímavý rozměr, který nabízí možnost detailního rozpracování v další analýze tématu, je aplikace zločinu agrese a následně rozbor jednotlivé judikatury. Určitou výzvou pro právní vědu, ale i politickou praxi mezinárodního společenství, je vypořádat se se vztahem mezi aktem agrese a zločinem agrese a najít čitelnou definici jednání agresora. V tomto kontextu je nezbytné jasně definovat vztah mezi RB OSN a MTS, aby nebyla ohrožena legitimita ani jedné z těchto mezinárodních autorit a vzájemné působení ve svém důsledku nevedlo k mocenské převaze politických rozhodnutí nad spravedlností. Tato práce se zaměřuje na některá témata, která nejsou v českém prostředí zcela rozpracována. V souvislosti se záměrem, ale i závěry této práce by další výzkum mohl pokračovat například komparativní studií role MTS v probíhajících konfliktech v Dárfúru a v severní části Ugandy, ovládanou Armádou božího odporu (*Lord's Resistance Army*, LRA), jejíž vůdce

---

³⁴ Např. *Problémy implementace Statutu Mezinárodního trestního soudu do právního řádu*. Praha: C. H. Beck, 2004. 97 s.

³⁵ Např. VÁLEK, Petr. *Klíčová rozhodnutí mezinárodních trestních tribunálů ve světle mezinárodního práva*. Praha: C. H. Beck, 2009. 240 s.

³⁶ Např. BÍLKOVÁ, Veronika. *Úprava vnitrostátních ozbrojených konfliktů v mezinárodním humanitárním právu*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, 2007. 333 s. Kapitola *Odpovědnostní mechanismy*, s. 215 – 239.

je také stíhán MTS. Dalším zpracováním tématu by mohla být práce o humanitární intervenci, aktu agrese a zločinu agrese.

Základními zdroji této práce jsou zejména právní prameny. V kontextu se záměrem práce jsou v prvních dvou kapitolách analyzována vybraná ustanovení *Charty OSN a Římského statutu*. Oba primární zdroje jsou uceleně vykládány a interpretaci doplňují i sekundární zdroje - komentáře k jednotlivým ustanovením z Trifftererova *Commentary on the Rome Statute of the International Criminal Court* a *The Charter of the United Nations : A Commentary*, zejména ustanovení z prvního dílu. Interpretačním vodítkem jsou i zprávy Komise pro mezinárodní právo, které jsou zdrojem cenných právních analýz a ujasňují některé teoretické otázky spojené s tvorbou *Římského statutu*. Vedle mezinárodních smluv jsou dalšími primárními zdroji použité pro záměry práce rezoluce RB OSN, zejména *Rezoluce RB OSN č. 1593* z r. 2005, která zahájila vyšetřování dárfúrské kauzy před MTS. Ve vztahu k částem práce, jež se věnují zločinu agrese, je důležitá *Rezoluce Valného shromáždění OSN č. 3314* z r. 1974 definující akt agrese a znění tzv. kampalského kompromisu.

Práce čerpala převážně z cizojazyčných sekundárních zdrojů. Monografie Roberta Cryera *Prosecuting International Crimes. Selectivity and the International Criminal Law Regime* byla velmi přínosným zdrojem, protože nabízí konstruktivní přístup k režimu mezinárodního trestního práva a ve své kritice je přímočarý, aby ukázal, jak by tento režim mohl a měl fungovat. Důležitým zdrojem byla i monografie „Osvěžujícím“ vlivem na vývoj úvah o roli mezinárodní spravedlnosti pro současnou mezinárodní politiku působila v počáteční badatelské fázi publikace od Bertranda Badieho *La diplomatie des droits de l'homme. Entre éthique et volonté de puissance*. Obsah této monografie konfrontoval vlastní úvahy autorky a přinesl nové poznatky.

Z hlediska výzkumné otázky byly velkým přínosem pro práci postřehy Matthiase Neunera článku věnovanému dárfúrské krizi. Jeho článek *The Darfur Referral of the Security Council and the Scope of the Jurisdiction of the International Criminal Court* je velmi dobře logicky strukturován a jeho autor zdařile dokázal aplikovat své znalosti z mezinárodního práva na konkrétní případ stíhání soudánského prezidenta. Srovnatelný význam měl i článek od Ademoly Abbase *The Competence of the Security Council to Terminate the Jurisdiction of the International Criminal Court*. Na příkladech jednotlivých rezolucí RB OSN dovolávající se čl. 16 *Římského statutu* autor interpretuje význam tohoto ustanovení vztah mezi RB OSN a MTS. Soustředí se na právní analýzu, ale nezabývá se jinými, neprávními, aspekty. Pro podkapitolu o perspektivě činnosti MTS

při řešení probíhajícího konfliktu v Dárfúru byla velkým zdrojem informací studie nezávislé, nevládní organizace International Crisis Group a práce War Crisis Research Office u Washington College of Law. Zprávy jsou veřejně dostupné na oficiálních webových stránkách obou organizací a jsou logicky strukturované a analyzují situaci do hloubky, i když každá z jiného hlediska. Report o situaci v Dárfúru a vliv MTS na řešení konfliktu ze strany International Crisis Group je spíše případovou studií důsledků stíhání pro konflikt v Súdánu. Výhodou práce je, že obsahuje hodně informací z terénního výzkumu, sběru dat. Text práce od War Crisis Research je dobře vystavěnou analýzou, jejíž velkou výhodou je srozumitelné stylistické podání. Za nedostatek lze považovat, že většinou nepracuje s právními zdroji nebo na ně pouze minimálně odkazuje.

Poslední část práce, která rozebírá vztah RB OSN a MTS v kontextu definování zločinu agrese, vychází z několika odborných článků. Jejich společným přínosným znakem je jejich zaměření na vývoj definice samotné agrese, která je důležitým prvkem při určení zločinu agrese. Dále se některé z nich zabývají i přínosem tzv. kampalského kompromisu z června 2010. V této oblasti vyniká článek *The Kampala Compromise on the Crime of Aggression*, jenž analyzuje téma do hloubky. Velmi čtivým je i článek od Benjaminu B. Ferencze, shrnující klíčové okamžiky k definování zločinu agrese. Jednou z nejlepších právních analýz o zkoumaném tématu napsal Mark. S. Stein pro časopis *Indiana International & Comparative Law Review*. V neposlední řadě je třeba zmínit, že základem pro téma práce byl článek od Machteld Boot-Matthijssen. K zájmu o téma přispěl i monitoring novinových příspěvků od června 2008 do současnosti o tématu.

1 Mír prostřednictvím mezinárodní trestní spravedlnost

Kontroverze řešení konfliktů v současném světě na pozadí ideálu

Role mezinárodního práva v mezinárodních vztazích vychází z potřeby nějakého normativního systému, který by korigoval chování aktérů mezinárodních vztahů. V tomto směru je účelovým kritériem, zdali je chování v souladu s mezinárodním právem, mír,³⁷ resp. legální užití síly v mezinárodních vztazích. Mezinárodní právo od svého počátku vychází z domněnky, že státy, jako hlavní aktéři mezinárodních vztahů a primární subjekty mezinárodního práva, usilují o dosažení míru mezi sebou navzájem. Tento předpoklad nejznámějším způsobem formuloval Woodrow Wilson ve svých *14 bodech*³⁸ a vyjadřuje ho i *Charta OSN*, která stanoví podmínky legálního užití síly (*ius ad bellum*). Interpretováno opakem, tento významný pramen mezinárodního práva určuje, které situace jsou považovány za hrozbu pro mezinárodní mír, bezpečnost.³⁹

Marc Weller ve svém článku *Undoing the Global Constitution: UN Security Council Action on the International Criminal Court* uvádí, že MTS je chybějící částí ochrany základních hodnot mezinárodního společenství.⁴⁰ Jaké jsou tyto hodnoty? Předcházejícího odstavce vyplývá, že základní kogentní principy mezinárodního práva jsou ochrana svrchovanosti státu a zákaz užití síly. Mezi *ius cogens* patří i minimální ochrana před pácháním krutostí ve velkém rozsahu. Ochrana před lidským utrpením zajišťují normy MHP,⁴¹ ale i normy systému univerzální ochrany lidských práv,⁴² vtělené

---

³⁷ Z hlediska řešení konfliktů se rozlišuje tzv. pozitivní a negativní mír. Pozitivní mír znamená, že existuje nebo je vytvářen takový systém vztahů mezi aktéry, který vylučuje jakýkoli konflikt navždy, tj. systém, který je založený na respektování potřeb všech zúčastněných. Negativní mír znamená pouze momentální absenci konfliktu a násilí. Předpokládá, že ke konfliktu i v budoucnu může dojít. Více např. WEBEL, Charles. Introduction. Towards a Philosophy and Metapsychology of Peace. In WEBEL, Charles, Galthung, Johan (eds.). *Handbook of Peace and Conflict Studies*. London, New York: Routledge, 2007, s. 6.

³⁸ Na idealistickou školu mezinárodních vztahů v současnosti navazuje například teorie demokratického míru (*democratic peace theory*), která tvrdí, že demokratické státy mezi sebou méně vstupují do konfliktu. Na základě této teorie má šíření demokratických hodnot přispět k udržení míru v mezinárodním společenství. Zároveň je tato teorie příkladem přístupu, který hodnotí chování státu v mezinárodních vztazích na základě typu politického režimu (uvnitř státu). Představitelem teorie demokratického míru je například Michael W. Doyle.

³⁹ Charta OSN nedefinuje, co je to mezinárodní mír.

⁴⁰ WELLER, Marc. Undoing the Global Constitution: UN Security Council Action on the International Criminal Court. *International Affairs*, říjen 2002, roč. 78, č. 4, s. 694.

⁴¹ Pro omezený rozsah se práce blíže nezabývá vztahem mezi ochranou lidských práv a systémem ochrany lidských práv podle norem MHP v době konfliktů. V této souvislosti práce odkazuje na např. BENISON, Audrey I. War Crimes: A Human Approach to a Humanitarian Law Problem at the International Criminal Court. *Georgetown Law Journal*, listopad 1999, roč. 88, s. 141 – 171 a zejména na RATNER, Steven R. The Schizophrenias of International Criminal Law. *Texas International Law Journal*, jaro 1998, roč. 33, s. 237 – 258; ONDŘEJ, Jan a kol. *Mezinárodní humanitární právo*. Praha: C. H. Beck, 2010, s. 19 – 36. Dále příslušná judikatura ad-hoc tribunálů, zejména Rozhodnutí Odvolacího senátu v kauze *Tadić*.

⁴² V *Chartě OSN* jsou lidská práva zmíněna v kontextu naplnění základních účelů stanovených v čl. 1 a dle spoluautorů monografie *International Human Rights in Context. Law, Politics, Morals* text ani jazyk této mezinárodní smlouvy přímo nevyjadřují žádnou povinnost států k ochraně všech lidských práv.

do závazků z mezinárodních smluv,⁴³ i když na základě judikatury MSD je porušením těchto norem porušením mezinárodních obyčejů kogentní povahy.^{44,45}

V Preambuli *Římského statutu* se uvádí, že „...nejzávažnější zločiny, kterými je dotčeno mezinárodní společenství jako celek, nesmí zůstat nepotrestány a je nutné zajistit jejich účinné stíhání přijetím opatření na národní úrovni a posílit mezinárodní spolupráci.“⁴⁶ Vynutitelnost individuální trestní odpovědnosti za nejzávažnější zločiny před mezinárodními soudními institucemi značí, že objekty, které chrání normy mezinárodního práva trestního, jsou natolik důležité, že mezinárodní společenství přistupuje k potrestání jejich porušení přímo mezinárodním právem.⁴⁷ Respektive lze uvést, že jednání spočívající v páchání krutostí ve velkém rozsahu je nepřijatelnou praxí a jako takové nemůže být v souladu s mezinárodním právem. Výkon mezinárodní trestní spravedlnosti vynucuje dodržování norem, které takové jednání zakazuje. Postihuje chování aktérů prostřednictvím individuální trestní odpovědnosti za páchání krutostí ve velkém rozsahu.⁴⁸ V tomto směru má mezinárodní právo dopad na chování jednotlivců, a to i těch, kteří zastávají vrcholné státní funkce a snažili by se zbavit se viny účelově schováním se za jednání státu. Mezinárodní trestní soudy, stále i nestále, jsou zakládány za účelem vynutit dodržování norem, které zakazují páchání jednání popsané v čl. 5 *Římského statutu*. Současně se vynucuje dodržování norem MHP, které legalizují způsoby vedení války, chování v ozbrojeném konfliktu, ale i dodržování lidských práv.⁴⁹

---

⁴³ Právním základem univerzální ochrany lidských práv je *Všeobecná deklarace lidských práv* z r. 1948. Podrobněji o vývoji nástrojů ochrany lidských práv např. STEINER, Henry J., ALSTON, Philip, GOODMAN, Ryan. *International Human Rights in Context. Law, Politics, Morals*. 3. vydání. Oxford: Oxford University Press, 2007, s. 133 – 139. Zároveň souběžně s univerzálním systémem ochrany lidských práv se vytváří i regionální režimy ochrany lidských práv. Jako příklad lze uvést *Evropskou konvenci k ochraně lidských práv a základních svobod* nebo *Americkou konvenci o lidských právech*. K další ochraně lidských práv dochází i aplikováním norem mezinárodního práva trestního a MHP.

⁴⁴ Zejména se jedná o Posudek MSD ve věci hrozby a užití jaderných zbraní v ozbrojeném konfliktu nebo Posudek MSD ve věci právních důsledků konstrukce zdi na okupovaném palestinském území. V těchto posudcích se MSD vyjádřil, v jakém rozsahu jsou normy MHP obyčejové povahy. Více např. CHETAIL, Vincent. *The Contribution of the International Court of Justice to International Humanitarian Law. International Review of the Red Cross*, červen 2003, roč. 85, č. 850, s. 235 – 269.

⁴⁵ Teheránské prohlášení z 13. května 1968 shrnuje, že smlouvy univerzální ochrany lidských práv představují ustálenou a akceptovanou praxi mezi státy a jsou kogentními normami mezinárodního práva. *Proclamation of Teheran. Final Act of the International Conference on Human Rights*. 22 April – 13 May 1968.

⁴⁶ Preambule *Římského statutu*.

⁴⁷ Srov. koncept univerzality ve vztahu k nejzávažnějším zločinům podle mezinárodního práva. CRYER, Robert. *Prosecuting International Crimes. Selectivity and the International Criminal Law Regime*. Cambridge: Cambridge University Press, 2005, s. 84 – 101.

⁴⁸ WELLER: *Undoing the Global...*s. 695.

⁴⁹ Jak bylo naznačeno výše v textu a předcházejících poznámkách, ochrana lidských práv je komplexní systém, ke kterému patří i mezinárodní trestní právo, v důsledku jehož aplikace také dochází k ochraně konkrétních lidských práv, i když režim mezinárodního práva trestního nebyl prvotně založen pro ochranu lidských práv.

Kriminalizace individuální odpovědnosti na mezinárodní úrovni má působit i odstrašujícím dojmem za podobné chování v dalších konfliktech. Darryl Robinson uvádí: „*Čím víc bude mezinárodní společenství odhodláno stíhat a trestat ty, kteří spáchali mezinárodní zločiny [ve smyslu zločiny podle mezinárodního práva – pozn. BB], tím více potenciálních pachatelů bude nuceno zamyslet se nad důsledky a vzdát se zahájení kriminální kampaně.*“⁵⁰

John Hagan a Ron Levi uvádí, že vznik mezinárodních trestních tribunálů je výsledkem významné dohody mezi právem, mocí a politikou.⁵¹ V této souvislosti Philippe Kirsch a Valerie Oosterveld ve svém retrospektivním článku o vzniku prvního stálého trestního tribunálu uvádějí, že „*poslední vývoj [založení ad-hoc tribunálů a přijetí Římského statutu – pozn. BB] zaznamenal posun od předpokladu z doby studené války, že mezinárodní a domácí politika bude vždy mít převahu nad mezinárodním právem a spravedlností.*“⁵² R. Cryer ve své monografii *Prosecuting International Crimes* zmiňuje trefný komentář Amnesty International k přijetí *Římského statutu*: „*...opravdový význam přijetí Statutu se zřejmě nenachází v samotné instituci..., ale v revoluci morálních a politických postojů k nejhrošším zločinům na světě. Už více nebudou tyto zločiny pouhými politickými událostmi, o které se zajímá diplomacie...*“⁵³ V hlediska výzkumné otázky této práce a záměru analyzovat vztah mezi RB OSN a MTS, vyplývá z tohoto tvrzení, že vynutitelnost norem zakazujících páchaní zločinů podle čl. 5 *Římského statutu* prostřednictvím stíhání u MTS přispívá k důraznosti prosazení záměrů RB OSN v konkrétním konfliktu? Znamená to, že spolupráce mezi oběma autoritami je prospěšná pro obě strany? Nebo naopak? Je hrozba stíhání u MTS hrozbou pro legitimitu moc RB OSN, a proto RB OSN učiní kroky, kterými by stíhání zabránila?

Cílem následující části kapitoly není vysvětlit vztah mezi mírem a spravedlností z pohledu právní filozofie nebo se zabývat morálními otázkami souvisejícími s uplatněním spravedlnosti, konkrétně na mezinárodní úrovni. Záměrem je shrnout dosavadní přístup mezinárodního společenství k páchaní nejzávažnějších krutostí a vysvětlit, jak k takovému jednání, které spočívá v porušení norem mezinárodního práva a zakládá individuální trestní

---

⁵⁰ ROBINSON, Darryl. Serving the Interests of Justice: Amnesties, Truth Commissions, and the International Criminal Court. *European Journal of International Law*, 2003, roč. 14, č. 3, s. 489.

⁵¹ HAGAN, John, LEVI, Ron. Crimes of War and the Force of Law. *Social Forces*, 2005, roč. 83, č. 4, s. 1500.

⁵² KIRSCH, Philippe, OOSTERVELD, Valerie. Negotiating an Institution for the Twenty-First Century: Multilateral Diplomacy and the International Criminal Court. *McGill Law Journal*, srpen 2001, roč. 46, s. 1146.

⁵³ CRYER: *Prosecuting International Crimes...*, s. 328.

odpovědnost v rozsahu zločinů podle mezinárodního práva dle čl. 5 Římského statutu, přistupuje RB OSN a MTS, jaké jsou motivy obou zkoumaných aktérů. V této souvislosti kapitola nastíní jednání RB OSN v rámci kapitoly VII *Charty OSN* a její spojitost s otázkami, kterými se zabývá MTS, proto podkapitola shrnuje společné i rozdílné znaky mezi oběma autoritami. Kapitola chce dokázat, že oblast mezinárodní trestní spravedlnosti je pro každou z těchto mezinárodních autorit jinak důležitá.

1.1 Mezinárodní trestní spravedlnost v kontextu kapitoly VII *Charty OSN*

RB OSN je označována za hlavní výkonný orgán OSN a dle *Charty OSN* reprezentuje mezinárodní společenství. Její význam oproti jiným orgánům OSN tkví v jejím účelu. V čl. 24 odst. 1 *Charty OSN* se uvádí: „*Aby byla zajištěna rychlá a účinná akce Organizace spojených národů, svěřují její členové Radě bezpečnosti základní odpovědnost za udržování mezinárodního míru a bezpečnosti a jsou zajedno v tom, že Rada bezpečnosti, vykonávajíc své úkoly, jež vyplývají z této odpovědnosti, jedná jejich jménem.*“⁵⁴ Na základě *Charty OSN* je zmocněna jednat a přijmout patřičná protipatření k udržení mezinárodního míru a bezpečnosti jménem mezinárodního společenství. V případě, kdy je mezinárodní mír nebo bezpečnost v ohrožení, RB OSN jedná v kontextu kapitoly VII, konkrétně čl. 39, jedná proti hrozbám mezinárodního míru a bezpečnosti: „*Rada bezpečnosti určí, zda došlo k ohrožení míru, porušení míru nebo útočnému činu, a doporučí nebo rozhodne, jaká opatření budou učiněna podle článku 41 a 42, aby byl udržen nebo obnoven mezinárodní mír a bezpečnost.*“⁵⁵ Samotný text tohoto ustanovení vypovídá o propojení mezinárodního práva a mezinárodní politiky a postavení mezinárodního práva v mezinárodních vztazích. Z prvotního výkladu tohoto ustanovení, bez kontextu s celým textem *Charty OSN*, vyplývá silná donucovací moc RB OSN. Naopak absence definice hrozby mezinárodními míru v kontextu čl. 39 umožňuje volný výklad, který může být zaměněn za svévolnou interpretaci práva a omezit moc samotné RB OSN ve prospěch stálých členů, disponujících právem veta.

Aplikací čl. 41 *Charty OSN* byly vytvořeny ad-hoc tribunály v 90. letech 20. století, aby vyšetřily a potrestaly závažná porušování MHP v konfliktech v bývalé Jugoslávii a ve Rwandě, proto Georg Nolte zmiňuje, že 90. léta v agendě RB OSN

---

⁵⁴ Čl. 24 odst. 1 *Charty OSN*.

⁵⁵ Čl. 39 *tamtéž*.

představují intenzivní angažování se v ochraně a prosazování norem MHP.⁵⁶ Protože čl. 41 přímo souvisí s výkonem agendy na udržení míru, lze soudit, že z povahy věci jsou jednání, pro která byly zřízeny ad-hoc tribunály hrozbou pro mezinárodní mír a bezpečnost. Mezinárodní společenství reagovalo na změnu v mezinárodních vztazích, kdy konflikty, probíhající na regionální úrovni, dosahovaly takové intenzity, že ovlivňovaly mezinárodní mír, bezpečnost a v této souvislosti i jednání států na globální úrovni. Dle Mary Kaldor, autorky monografie *New & Old Wars*, po roce 1989 vznikají tzv. nové války (*new wars*), v kterých dochází k páchání násilí vůči civilnímu obyvatelstvu. Uvádí, že „...většina násilí míří proti civilnímu obyvatelstvu. Na počátku 20. století byl poměr mezi vojenskými a civilními oběťmi osm ku jedné. V současnosti je to téměř opačně.“⁵⁷ S ohledem na změnu konfliktů, ke které došlo po konci studené války, se mění, respektive se na takový vývoj snaží reagovat i mezinárodní právo. Rozhodnutí Odvolacího senátu v případě *Tadić* uvádí: „...mezinárodní právo, náležitě chránící legitimní zájmy států, se musí postupně zaměřit na ochranu jednotlivců.“⁵⁸ Dále z *Rezoluce RB OSN 1265*, zabývající se ochranou civilního obyvatelstva v ozbrojených konfliktech, vyplývá, že ochranou MHP RB OSN plní svou základní odpovědnost udržet mezinárodní mír a bezpečnost.⁵⁹ V *Rezoluce RB OSN 1265* klade důraz na „...odpovědnost států ukončit beztrestnost a stíhat ty odpovědné za genocidu, zločiny proti lidskosti a závažná porušení MHP...“⁶⁰ V *Rezoluci RB OSN 1296* mezinárodní společenství „...poznamenává, že svévolné cílení civilního obyvatelstva nebo dalších chráněných osob a páchání systematického, zjevného a rozšířeného porušování MHP...v ozbrojených konfliktech vytváří hrozbu mezinárodního míru a bezpečnosti.“⁶¹ V zájmu mezinárodního společenství je takové jednání stíhat a zároveň mu předcházet, proto základním účelem mezinárodních trestních tribunálů je posílit vykonatelnost norem mezinárodního práva, zejména mezinárodních obyčejů.

---

⁵⁶ G. Nolte rozvádí van Baardovu analýzu angažovanosti RB OSN v ochraně MHP a období 90. let souhlasně nazývá „intenzivním zapojováním.“ NOLTE, Georg. The Different Functions of the Security Council with respect to Humanitarian Law. In LOWE, Vaughan a kol. (eds). *The United Nations Security Council and War. The Evolution of Thought and Practice since 1945*. New York: Oxford University Press, 2008, s. 520.

⁵⁷ KALDOR, Mary. *New & Old Wars*. 2. vydání. Cambridge: Polity Press, 2006, s. 9.

⁵⁸ Judgement of the Appeal Chamber of 2nd October 1995 (*Prosecutor v. Tadić*), IT-94-1-AR72.

⁵⁹ UN SC Resolution 1265 (1999).

⁶⁰ Tamtéž.

⁶¹ UN SC Resolution 1296.

Dle autorů komentáře v kapitole VII v *The Charter of the United Nations: A Commentary* „...vynucování práva je společnou částí akcí RB. Ačkoli porušení mezinárodního práva není podmínkou pro akce v rámci kapitoly VII, donucovací opatření jsou často přijímána, aby přinutila státy respektovat specifické právní normy, takto vytváří formu protiopatření k porušení mezinárodního práva.“⁶²

Z praxe RB OSN i judikatury lze usuzovat, že mezinárodní společenství, prostřednictvím RB OSN, bylo nakloněno účelu stálého trestního soudu. Páchání krutostí v rozsahu zločinů dle čl. 5 *Římského statutu* jsou hrozbou pro mezinárodní mír a bezpečnost, i když jsou spáchána fyzickou osobou. Ačkoli z předcházejících částí vyplývá, že páchání masových krutostí je v rozporu s mezinárodním právem, že porušuje obyčejová pravidla a takové jednání, které spočívá v porušení pravidel vedení války je považováno za ohrožení míru a bezpečnosti, přesto nelze tvrdit, že na základě platného mezinárodního práva je RB OSN povinna řešit vytvořením ad-hoc tribunálu nebo zahájením řízení před MTS.

Neexistuje žádné závazné pravidlo a i praxe RB OSN k mezinárodní trestní spravedlnosti není jednotná.⁶³ V této souvislosti R. Cryer ve své monografii *Prosecuting International Crimes* zastává střízlivý názor a připomíná, že „po vytvoření ad-hoc tribunálů RB OSN trpěla „soudní únavou (*Tribunal fatigue*)“ ...raději než ukázat oddanost mezinárodními trestnímu spravedlnost na straně RB OSN, ad-hoc tribunály jednoduše byly pouhými omezenými opatřeními odpovídající na konkrétní situaci.“⁶⁴ Stejný názor sdílí i autoři komentáře k čl. 41 Jochen A. Frowein a Nico Krisch.⁶⁵

Z toho vyplývá, že RB OSN není vedena právními důvody pro uplatnění mezinárodní trestní spravedlnosti pro řešení konfliktů. Stejně tak nemůže být na základě žádného právního důvodu nucena k založení ad-hoc tribunálu nebo v současnosti k zahájení řízení u MTS.

---

⁶² FROWEIN, Jochen Abr., KRISCH, Nico. Chapter VII. Action with Respect to Threat to the Peace, Breaches of the Peace, and Act of Aggression. In SIMMA, Bruno (ed.). *The Charter of the United Nations : A Commentary. Volume I*. 2. vydání. Oxford; New York: Oxford University Press, 2002, s. 707.

⁶³ Jako příklad může například sloužit reakce RB OSN na občanskou válku v Sierra Leone a následném vzniku hybridního tribunálu Speciálního soudu pro Sierra Leone. Více viz pozn. 18, odkazující na zdroje o vývoj mezinárodního trestního soudnictví.

⁶⁴ CRYER: *Prosecuting International Crimes*..., s. 210.

⁶⁵ FROWEIN, KRISCH: Chapter VII...s. 743.

1.2 Vztah Rady bezpečnosti OSN a Mezinárodního trestního soudu v kontextu udržení mezinárodního míru, bezpečnosti

RB OSN a MTS jsou významní aktéři globálních mezinárodních vztahů a každá z nich v rámci své agendy přispívá k legalizaci chování v mezinárodních vztazích, tj. svou činností určuje, která praxe je nedovolená.⁶⁶ Otázka vykonatelnosti jednotlivých rozhodnutí je spojena s vykonatelností mezinárodního práva obecně.

Mezi oběma autoritami existuje řada rozdílů. V první řadě je zde institucionální odlišnost, protože MTS má vlastní právní subjektivitu⁶⁷ a je mezinárodní organizací svého druhu. RB OSN není samostatnou institucí, ale pouze orgánem bez vlastní subjektivity. Jedná jménem mezinárodního společenství, ale není nezávislá na jeho vůli, resp. na vůli svým členů, přičemž rozhodující váhu mají permanentní členové. Její rozhodnutí jsou hodnocena prostřednictvím politických motivů jednotlivých členů, což ovlivňuje legitimitu RB OSN samotné.

Ačkoli se jedná o odlišné autority, jejich záměry se v jistém směru shodují. V předcházející podkapitole je uvedené, že RB OSN se na základě čl. 24 odst. 1 *Charty OSN* odpovídá za udržení mezinárodního míru a bezpečnosti. Tento princip zmiňuje i Preambule *Římského statutu*, když uvádí, že závažné zločiny jsou hrozbou mezinárodnímu míru, bezpečnosti.⁶⁸ V rezoluci zakládající Mezinárodní trestní tribunál pro zločiny spáchané na území bývalé Jugoslávie se uvádí: „....., ...*Přesvědčení, že v konkrétních okolnostech bývalé Jugoslávie založení mezinárodního tribunálu...přispěje k obnovení a udržení míru.*“⁶⁹ Mezinárodní trestní spravedlnost představuje pro MTS hlavní princip jeho existence. Prostřednictvím ní vynucuje dodržování norem mezinárodního práva trestního a předchází jejich porušování. Chrání stejné hodnoty jako normy MHP, přispívá k respektu norem o ochraně lidských práv, brání i normy zákazu nelegálního užití síly v mezinárodním právu. Prostřednictvím ochrany těchto objektů se dostává k ochraně mezinárodního míru a bezpečnosti. MTS vidí základní účel pro vynutitelnost norem mezinárodního práva trestního v potrestání a odstrašení (*ending impunity and deterrence*) a k udržení nebo obnovení míru může dojít pouze prostřednictvím rozhodnutí nezávislého soudu. Z hlediska RB OSN je stíhání zločinů podle mezinárodního

---

⁶⁶ V této souvislosti nelze nezmínit, že faktická vykonatelnost rozhodnutí obou autorit souvisí s vykonatelností mezinárodního práva obecně. Více např. HOFMANN, Stanley. International systems and international law. *World Politics*, 1961, roč. 14, č. 1, s. 205–237; DOYLE, Michael W. Differentiating compliance with international law: Stanley Hoffmann's threefold distinction. *French Politics*, 2009, roč. 7, č. 3-4, s. 423 – 431.

⁶⁷ Čl. 4 odst. 1 *Římského statutu*.

⁶⁸ Preambule tamtéž.

⁶⁹ UN SC Resolution 808 (1993).

práva jeden ze způsobů, jak podpořit vykonatelnost norem mezinárodního práva, ale není to hlavní způsob jak udržet mír a bezpečnost. V smyslu *Charty OSN* je největším nebezpečím pro vztahy mezi státy agrese, tj. nelegální užití síly. I když *Charta* byla koncipována v kontextu s průběhem a důsledky Druhé světové války, zmínka o mezinárodní trestní spravedlnosti, jejíž význam byl zhmotněn schválením Norimberských principů, v textu *Charty* není. Obdobně ani z praxe RB OSN v 90. letech nelze soudit, že RB OSN je automaticky povinna podporovat výkon mezinárodní trestní spravedlnosti u soudních institucí. Ačkoli existuje nezávislý a stálý trestní soud s univerzální působností, v současnosti stíhá jednotlivce ze čtyř konkrétních států a některé situace, kterými by se MTS měl zabývat, se k němu nedostanou i proto, že RB OSN nepředloží situaci k vyšetření před MTS, což pro některé případy ze zemí, které nejsou smluvními státy *Římského statutu*, znamená, že pachatelé zločinů podle mezinárodního zůstanou nepotrestáni. Pokud by MTS byl nečinný a nevykonával by mezinárodní trestní spravedlnost, pozbyl by smyslu své existence. Pokud by RB OSN nesouhlasila s předložením konkrétní situace před MTS nebo naopak odloží stíhání, vyšetřování na dobu 12 měsíců, její existence může zůstat nedotčená, ale její legitimita může trpět, když se musí rozhodnout mezi mírem a spravedlností. Stejně dilema řeší i stálí členové RB OSN, kteří jsou zároveň smluvními státy *Římského statutu* a jsou vázáni závazky z této mezinárodní smlouvy.

2 Vztah Rady bezpečnosti k Mezinárodnímu trestnímu soudu v rámci vybraných ustanovení Římského statutu Mezinárodního trestního soudu

V této kapitole se práce zabývá vztahem mezi RB OSN a stálým trestním soudem v Haagu prostřednictvím dvou případů, které spočívají v rozboru platného práva, konkrétněji ustanovení *Římského statutu* a *Charty OSN*.⁷⁰ Prvním z nich je propojení MTS a RB OSN prostřednictvím článků 13 a 16 *Římského statutu*. V této části práce rozebírá spojitost mezi oběma aktéry z hlediska konkrétní právní kauzy, stíhání soudánského prezidenta O. al-Bašíra za zločiny podle mezinárodního práva. Druhá část práce se věnuje vztahu stálého trestního soudu a RB OSN v rovině vazby mezi zločinem agrese a aktem agrese. V této podkapitole se práce zejména zaměřuje na dodatek k definici zločinu agrese, přijatý na mezinárodní konferenci v Kampale na jaře 2010.

2.1 Vztah Rady bezpečnosti k jurisdikci Mezinárodního trestního soudu

Při přípravě *Římského statutu* byla ustanovení o výkonu jurisdikce „...nejkomplexnější a nejlépe choulostivé.“⁷¹ Výkon jurisdikce je základní podmínkou řízení, pro MTS představuje rozsah jeho pravomocí v rámci případů, které je oprávněn řešit.

V předcházející části práce se uvádí, že MTS a RB OSN mají stejné zájmy v situacích ohrožení mezinárodního míru a bezpečnosti. Články 13 a 16 *Římského statutu* představují hlavní místa, kde se střetává nezávislost soudu, a v této souvislosti i jeho legitimita, s mocí RB OSN jako hlavního orgánu, který dbá na udržování mezinárodního míru a bezpečnosti. Machteld Boot-Matthijssenová dává význam těchto článků do spojitosti s nezávislostí MTS na politickém uvažování. Podle autorky článku *The International Criminal Court and International Peace and Security* MTS nevznikl jako orgán OSN, protože takovému kroku by nejdříve musela předcházet reforma RB OSN, ke které zatím neexistuje politická vůle.⁷² Otázky o politickém vměšování RB OSN nebo o obcházení jurisdikce MTS pro jiné zájmy jsou na místě.

---

⁷⁰ Na základě vymezení výzkumné otázky a záměru analýzy se práce nezabývá vztahem mezi MTS a RB OSN z hlediska ustanovení týkajících se imunit stíhaných osob.

⁷¹ WILLIAMS, Sharon A., SCHABAS, William A. Article 13. Exercise of Jurisdiction. In TRIFFTERER, Otto (ed.). *Commentary on the Rome Statute of the International Criminal Court: observers notes, article by article*. 2. vydání. München: C.H. Beck; Oxford: Hart; Baden-Baden: Nomos, 2008, s. 563.

⁷² BOOT-MATTHIJSEN, Machteld. The International Criminal Court and International Peace and Security. *Tilburg Foreign Law Review*, 2003, roč. 11, č. 2, s. 522 – 523.

2.1.1 Článek 13 písm. b) Římského statutu o předložení situace

Rezolucí 1593 ze dne 31. března 2005 předložila RB OSN situaci v Dárfúru k vyšetřování MTS.⁷³ V politické realitě tento krok zahájil debatu o vlivu MTS a RB OSN na řešení konfliktů a o prosazování míru a spravedlnosti v probíhajících konfliktech. Zahájení dárfúrské kauzy se RB OSN neodchýlila od své dosavadní praxe. Matthias Neuner ve svém článku uvádí výčet všech situací, ve kterých RB OSN postupovala obdobně.⁷⁴

RB OSN využila oprávnění, které jí dává čl. 13 písm. b) *Římského statutu*: „...oznámení o situaci nasvědčující tomu, že byl spáchán takový zločin či zločiny podala RB žalobci v souladu s kapitolou VII Charty OSN...“⁷⁵ Profesor P. Šturma uvádí, že RB OSN je vzhledem k MTS „...privilegovaným subjektem, protože podmínky pro výkon tohoto práva nejsou vymezeny Statutem, nýbrž jsou dány mandátem vyplývajícím z Charty OSN.“⁷⁶

2.1.1a Vývoj znění čl. 13 Římského statutu

Z Návrhu Statutu pro Mezinárodní trestní soud z r. 1994 (dále jen 1994 Návrh) Komise pro mezinárodní právo (dále jen KMP) vyplývá, že k zahájení stíhání před MTS je třeba souhlasu státu, který má poměrně silně definovanou pozici.⁷⁷ V komentářích k *Římskému Statutu* se připomíná, že v 1994 Návrhu chybí právo prokurátora zahájit vyšetřování z úřední povinnosti, což oslabuje nezávislost MTS.⁷⁸ Zároveň čl. 21 1994 Návrhu blíže specifikoval podmínky, které musí být splněny na straně státu, který podává návrh. Autoři výkladu ustanovení z Trifftererova komentáře uvádějí, že KMP věřila, že právo podání k MTS má výhradně náležet členským státům, kteří proto budou více motivováni ratifikovat Statut a posléze i se soudem spolupracovat.⁷⁹ Ve vztahu k RB OSN 1994 Návrh umožnil, aby RB OSN mohla zcela omezit pravomoc MTS a MTS by nemohl stíhat žádnou situaci, o které by pojednávala RB OSN v rámci kapitoly VII, pokud by sama Rada nerozhodla jinak, tj. předložila by věc MTS. Čl. 23 odst. 1 poskytoval

⁷³ UN SC Resolution 1593 (2005).

⁷⁴ NEUNER, Matthias. The Darfur Referral of the Security Council and the Scope of the Jurisdiction of the International Criminal Court. *Yearbook of International Humanitarian Law*, 2005, roč. 8, s. 320. Práce se zabývá pouze vztahem k dárfúrské kauze.

⁷⁵ Čl. 13 písm. b) Římského statutu.

⁷⁶ ŠTURMA: *Historie a charakter...*, s. 13. Z toho vyplývá, že nemusí být splněny podmínky teritoriality a personality dle čl. 12 Římského statutu.

⁷⁷ Čl. 21 *Návrhu Statutu pro Mezinárodní trestní soud z r. 1994* (dále jen 1994 Návrh). 1994 Draft Statute for an International Criminal Court. Dostupné před UN Treaty Collection.

⁷⁸ S. A. Williams a W. A. Schabas porovnávají 1994 Návrh se statuty ad-hoc tribunálů. WILLIAMS, SCHABAS: Article 13..., s. 564.

⁷⁹ Tamtéž.

silnou pozici RB OSN v neprospěch MTS. V porovnání se současným platným právem existují znatelné rozdíly, částečně vyrovnávající postavení MTS v RB OSN.

V rámci práce Přípravného výboru (*Preparatory Committee*) se probírala omezení vlivu členských států, ale i RB OSN k výkonu jurisdikce MTS, „protože by omezovala věrohodnost a morální autoritu soudu, omezovala jeho roli a podřývala jeho nezávislost...“⁸⁰ Základní otázkou vedle definice jednotlivých právních termínů bylo postavení prokurátora a oprávnění RB OSN předložit situaci k MTS. Delegace států shodně podporovaly nezávislou úlohu prokurátora MTS,⁸¹ která spočívá v kompetenci jednat z úřední povinnosti a zahájit šetření v případě podezření ze spáchání zločinů v jurisdikci soudu. Rozdíly přetrvávaly o rozsahu jeho oprávnění, respektive zdali by měly existovat nějaké kontrolní mechanismy, které by zabránily příliš motivovanému prokurátorovi,⁸² aby zneužil působnosti úřadu v neprospěch principu komplementarity. Další rozpor se týkal vlivu RB OSN nad agendou soudu.⁸³ Některé státy chtěly jasně definovat kompetence RB OSN vztahující se k zahájení stíhání, do jaké míry je podmiňující vydání rezoluce Rady podle kapitoly VII.⁸⁴ V této souvislosti lze zmínit komentář R. Cryer k současnému platnému právu, který uvádí, že ačkoli nebyl MTS založený výlučně pro konkrétní konflikt, z důvodu vztahu k RB OSN nelze opomenout námitky selektivity.⁸⁵

2.1.1b Právní základ pro předložení situace k MTS

Jak je zmíněno výše, RB OSN má na základě čl. 13 písm. b) *Římského statutu* oprávnění předložit situaci k šetření MTS. Z textu ustanovení vyplývá několik souvislostí, které blíže popisují vztah mezi oběma autoritami.

První souvislost, kterou je třeba vyložit, je terminologie ustanovení. V čl. 13 písm. b) se uvádí, že RB OSN předkládá soudu situaci, ne kauzu. Výraz „situace“ odpovídá podezření, že dochází k porušování lidských práv, páčání krutostí ve velkém rozsahu, ale nepředjímá vyšetřovací činnost úřadu prokurátora a ani závěry vyšetřování. Dle Triffetererova komentáře se v čl. 13 a 16. hovoří o situaci, aby se nepředjímala

⁸⁰ WILLIAMS, SCHABAS: Article 13..., s. 566.

⁸¹ V *Zprávě Přípravné komise k zřízení MTS* v návrhu čl. 6 odst. 1, písm. c) se uvádí pravomoc prokurátora zahájit zřízení z úřední povinnosti. Report of the Preparatory Committee on the Establishment of an International Criminal Court.

⁸² WILLIAMS, SCHABAS: Article 13..., s. 566.

⁸³ Tamtéž.

⁸⁴ Tamtéž, s. 569.

⁸⁵ CRYER: *Prosecuting International Crimes...*, s. 221 – 222. Z tohoto pohledu R. Cryer zpochybňuje univerzálnost tohoto stálého trestního soudu. Tamtéž, s. 329.

souvislost vyšetřování s konkrétní osobou.⁸⁶ V případě, že by RB OSN předkládala kauzu, takovému kroku by musela předcházet konkretizace věci, ke které není Rada oprávněna *Chartou OSN*.⁸⁷ Zároveň by Rada musela uskutečnit konkrétní právní kroky, tj. přijmout rezoluci, vyzývající členské státy spolupracovat s vyšetřováním a poskytnout součinnost při obstarávání důkazů. V neposlední řadě není nijak upraveno, zdali by důkazy získané z vyšetřování Radou mohly být použity v řízení před MTS.⁸⁸ Posledním bodem v této souvislosti jsou finanční a profesionální záležitosti. Vyšetřování vedené Radou by se svým rozsahem, zaměřením nemohlo rovnat s vyšetřováním pod vedením specializovaného úřadu prokurátora, což by ve svém důsledku snížilo autoritu soudu a neprospělo k naplnění účelu věci.

Další souvislostí s výkladem je spojitost s opatřeními RB OSN v rámci kapitoly VII *Charty OSN*. Již bylo zmíněno, že Rada je oprávněna přijímat opatření k udržení a obnovení míru, bezpečnosti. Na základě praxe RB OSN i judikatury mezinárodních soudních institucí jsou vnitřní konflikty, v kterých dochází k velkým krutostem vůči vlastnímu civilnímu obyvatelstvu, považovány za hrozbu mezinárodnímu míru. V kontextu čl. 41 *Charty OSN* je RB OSN oprávněna užít opatření nezahrnující sílu k vykonání rozhodnutí Rady.⁸⁹ Předložení situace k vyšetření MTS je příkladem takového opatření v rámci čl. 41 *Charty OSN*. V souvislosti se stejným článkem byly v 90. letech 20. století založeny ad-hoc tribunály.⁹⁰ Jazykovým výkladem lze argumentovat, že čl. 13 písm. b) Římského statutu odkazuje na výlučnou kompetenci RB OSN dle čl. 39 *Charty OSN*. V této souvislosti je třeba vykládat jednání RB OSN vůči MTS. Předložení situace před MTS Rada plní znění čl. 39 *Charty OSN*, tj. udržuje nebo obnovuje mezinárodní mír. Zároveň dává najevo, že se jedná o takovou situaci, v které mezinárodní spravedlnost může pomoci k udržení míru, respektive k jeho obnovení. Obdobně lze tvrdit, že jazykový výklad směřuje na situaci, kdy je postup podle čl. 13 písm. b) jedinou možností, jak RB OSN může dostát své odpovědnosti za udržení mezinárodní míru, v případě, že konflikt probíhá v nesmluvním státě Římského statutu,

---

⁸⁶ WILLIAMS, SCHABAS: Article 13..., s. 572.

⁸⁷ Tento krok nelze interpretovat ani v souvislosti s donucujícími pravomocemi v rámci čl. 39 *Charty OSN*. Zároveň by takový úkon neodpovídal jazykovému výkladu čl. 39 v souvislosti s čl. 41. Rada je nadána výlučnými kompetencemi a její rezoluce jsou závazné, ale zároveň se může dovolávat členů OSN, aby implementovaly přijatá opatření. Je třeba vykládat čl. 39, 41 v spojitosti s čl. 25 *Charty OSN*. Podrobněji *Charta OSN*. Zároveň Rada není soudním orgánem ani jiným orgánem, který by mohl provádět vyšetřování pro účely zahájení stíhání v trestních případech.

⁸⁸ Podrobněji o dokazování v řízení před MTS pravidlo 111 – 116 procesního řádu. Rules of Procedure and Evidence.

⁸⁹ Čl. 41 *Charty OSN*.

⁹⁰ FROWEIN, KRISCH: Chapter VII...s. 743.

na který se jurisdikce MTS nevztahuje. V této souvislosti je předložením situace RB OSN jedinou možností, jak se situace dostane před MTS a zároveň jak RB OSN uplatní svou výlučnou pravomoc v případě, že mezinárodní trestní spravedlnost by pomohla k mírovému uspořádání společnosti, odstranila by zdroje napětí a nedůvěry ze společnosti a zároveň by působila preventivně na jednání jiných osob v dalších konfliktech proti porušování norem zakazujících páchaní zločinů podle mezinárodního práva. Předložením situace MTS Rada uznává jurisdikci a nutno dodat i smysl existence MTS a podporuje MTS v dovolání se individuální trestní odpovědnosti za zločiny podle mezinárodního práva a vynucení norem, které chrání mezinárodní právo trestní.

2.1.1c Výklad čl. 13 písm. b) v souvislosti s Rezolucí 1593

RB OSN postupně reagovala na vývoj konfliktu v Dárfúru a *Rezolucí 1593* předložila⁹¹ situaci v západní části Súdánu k vyšetření MTS. Střet mezi arabským a nearabským obyvatelstvem je podporován autokratickou vládou z Chartúmu, která zavádí programy systematické arabizace a podporuje diskriminaci, kruté zacházení, vraždění nearabského, černošského obyvatelstva⁹² kočovnými milicemi džandžavídů.⁹³ V rámci vyšetřování MTS bylo zjištěno, že k páchaní zločinů podle mezinárodního práva dochází v rámci státem organizovaného násilí, tj. páchají ho jednotlivci v postavení státního orgánu⁹⁴ a nebyli za to potrestáni v rámci národní jurisdikce.

Vydání rezoluce předcházelo několik kroků, kterými se mezinárodní společenství zabývalo konfliktem v Dárfúru. Po zveřejnění informací o probíhající genocidě⁹⁵ v západním Súdánu v r. 2004 mezinárodní společenství začalo situace pozorně monitorovat a vyšetřovat prostřednictvím společného implementačního mechanismu (*Joint*

⁹¹ Rezoluce byla přijata 11 členy a 4 členové se zdrželi hlasování. Vyšetřování před MTS začalo 6. 6. 2005.

⁹² Útoky míří proti černošským kmenům Fur, Massaleit, Zaghawa. Report of the International Criminal Court for the UN General Assembly. 2007/2008. A/63/323.

⁹³ Podrobněji o příčinách konfliktu zdroje uvedené v pozn. 17. Dále *Sudan: Justice, Peace and the ICC* [online]. International Crisis Group, [cit. 15. 3. 2011]. Dostupné na <<http://www.crisisgroup.org/~media/Files/africa/horn-of-africa/sudan/Sudan%20Justice%20Peace%20and%20the%20ICC.ashx>>. Konflikt v Dárfúru je také negativně ovlivněn konfliktem mezi severní a jižní částí země, které vyvrcholil v lednu 2011 referendem o rozdělení země na samostatný severní a jižní Súdán. Situace v obou konfliktech napovídá, že chartúmská vláda ztrácí svou moc a kontrolu nad územím, proto používá i netypické prostředky na znovuzískání ztraceného mandátu. Současně nelze vynechat poznámku, že v Súdánu v po dlouhá léta dochází k porušování lidských práv z důvodu nedemokratického režimu. Eskalace napětí se dá očekávat i v souvislosti s tzv. arabskou revoltou na severních hranicích Súdánu a s pobytem jednotek LRA na jižních hranicích s Ugandou.

⁹⁴ DAVID, Vladislav, SLADKÝ, Pavel, ZBOŘIL, František. *Mezinárodní právo veřejné s kazuistikou*. 1. vydání. Praha: Leges, 2008, s. 269.

⁹⁵ BIBAS, Benjamin, CHICON, Emmanuel. *Puissances et impuissances de la CPI* [online]. Mouvements, 13. 4. 2008 [cit. 15. 3. 2011]. Dostupné na <<http://www.mouvements.info/Puissances-et-impuissances-de-la.html>>.

Implementation Mechanism). Závěrem vyšetřovací komise o porušování MHP a lidských práv v Dárfúru (*International Commission of Inquiry on violations of international humanitarian law and human rights law in Darfur*) bylo, že v Dárfúru jsou páčány zločiny proti lidskosti, ale nejsou přítomny žádné důkazy, které by svědčily o genocidě.⁹⁶ V lednu 2005 Mezinárodní vyšetřovací komise o Dárfúru přijala zprávu, která doporučila předložit situaci k vyšetřování MTS. Závěry zprávy zároveň představují důvody, pro které je spolupráce mezi RB OSN a MTS nezbytná pro udržení mezinárodního míru a bezpečnosti a jak může MTS pomoci prostřednictvím své agendy k řešení probíhajících konfliktů. Vedle očekávaného přínosu MTS ke stíhání pachatelů nejzávažnějších zločinů zpráva také uvádí, že stíhání MTS pomůže súdánské společnosti obnovit násilím porušené vztahy, protože v Súdánu je skoro nemožné tyto osoby, které zastávají mocenské posty, legálně a legitimně stíhat: „*uskutečnění řízení v Haagu daleko od společnosti, kterou ovládaly, podpoří neutrální atmosféru a zajistí, že řízení nebudou zmítána politickými, ideologickými nebo dalšími vášněmi.*“⁹⁷ Jeden z posledních závěrů, které zpráva zmínila, se týkal nemožnosti a neschopnosti Súdánu trestat tyto zločiny v rámci národní jurisdikce.⁹⁸

Při výkladu znění *Rezoluce 1593* v kontextu s výkladem čl. 13 písm. b) je třeba zmínit, že přímo ve svém úvodu rezoluce odkazuje na činnost RB OSN v rámci kapitoly VII: „...*situace v Súdánu stále představuje hrozbu mezinárodnímu míru a bezpečnosti.*“⁹⁹ Odvoláním se na režim kapitoly VII umožnil RB OSN tuto rezoluci schválit a MTS zajistil přípustnost zahájení vyšetřování. V opačném případě, bez rezoluce RB OSN, by postup MTS vůči představitelům súdánské státní moci,¹⁰⁰ respektive občanům se súdánskou národností, byl nezákonný, protože Súdánu není smluvní stranou *Římského statutu* ani jeho jurisdikci nepřijal.¹⁰¹ V případě aplikace čl. 13 písm. b) a splnění stanovených podmínek,

---

⁹⁶ FALLIGANT, Jennifer. The Prosecution of Sudanese President Al-Bashir: Why a Security Council Deferral would Harm the Legitimacy of the International Criminal Court. *Wisconsin International Law Review*, květen 2010, roč. 27, s. 738.

⁹⁷ WILLIAMS, SCHABAS: Article 13..., s. 570.

⁹⁸ Tamtéž.

⁹⁹ UN SC Resolution 1593 (2005).

¹⁰⁰ Téma této práce se zabývá pouze stíháním O. al-Bašira, ale pro úplnost je třeba zmínit, že na základě Rezoluce 1593 MTS zahájil vyšetřování ve věci Ahmeda Mohammada Harouna (v ang. transkripci Ahmad Muhammad Harun), ministra pro humanitární záležitosti, kterého chartúmská vláda vydala ke stíhání před MTS, a další řízení s Ali Mohammadem Ali Abd-al-Rahmanem, řečeným Ali Kusajem (v ang. transkripci Ali Muhammad Ali Abd-Al-Rahman, „Ali Kushayb“), jenž byl vůdcem džandzavidů. Další informace o každém z případů na oficiálních stránkách MTS: *Situation in Darfur, Sudan*. ICC-02/05 [online]. ICC Online, [cit. 19. 3. 2011]. Dostupné na <<http://www.icc-cpi.int/menus/icc/situations%20and%20cases/situations/situation%20icc%200205/darfur%20sudan?lan=en-GB>>.

¹⁰¹ Srov. čl. 12 odst. 2 *Římského statutu*.

keré klade *Římský statut*, není třeba souhlas Súdánu k zahájení vyšetřování a posléze i stíhání. V tomto směru *Rezoluce 1593* rozšířila výkon jurisdikce MTS i na nečlenský stát.¹⁰² Zároveň nelze čl. 13 písm. b) vykládat jako průlom do principu komplementarity. V první řadě se tento princip uplatní ve vztahu mezi členskými státy a MTS. Ve vztahu k nečlenským státům, na které byla jurisdikce MTS rozšířena prostřednictvím čl. 13 písm. b) a rezoluce RB OSN v rámci kapitoly VII, se přednost národní jurisdikce v stíhání zločinů podle mezinárodního práva neuplatní.

M. Neuner hodnotí a tvrdí, že předložením situace v Dárfúru vytvořila RB OSN nový precedent – *outsourcing situace soudu*.¹⁰³ Čl. 13 písm. b) lze hodnotit kladně a tvrdit, že pomáhá k šíření mezinárodní spravedlnosti, respektive naplňuje slovní obraty o ukončení beztrestnosti a prevenci páčání krutostí vůči civilnímu obyvatelstvu obsahem. Z opačného pohledu je třeba upozornit, že zahájením vyšetřování situace u MTS a následný průběh řízení je časově hodně náročný, proto lze vznést oprávněné námitky o okamžitém vlivu zahájení vyšetřování na probíhající konflikt. Na jedné straně je zastrahující efekt zahájeného vyšetřování.¹⁰⁴ Na druhé straně jsou procesní pravidla, časová náročnost, obtíže se získáváním důkazních prostředků, nesoučinnost. V této souvislosti je potřeba zmínit i příklad *Rezoluce 1593*, která upravila, že OSN neponese žádné finanční náklady spojené s vyšetřování, i když by výdaje měla nést, protože k zahájení vyšetřování došlo na základě předložení věci RB OSN.¹⁰⁵

---

¹⁰² Z hlediska časové a místní působnosti se vyšetřování týká veškerého jednání od platnosti MTS, tj. 1. červenec 2002, ke kterému došlo na území Dárfúru. Činy spáchané mimo toto území, nejsou předmětem vyšetřování. Ve vztahu k osobní působnosti rezoluce zohlednila ochranu peacekeepingových jednotek, působících na společné misi OSN a Africké unie. Mým hlavním argumentem v této souvislosti je překročení pravomocí, které má RB OSN v rámci kapitoly VII Charty. Vyloučení konkrétních speciálních subjektů z výkonu jurisdikce MTS nemá právní oporu ani v ustanoveních *Římského statutu* týkajících se osobní působnosti a ani v kapitole VII, v rámci které jedná RB OSN při předložení situace před MTS. Zároveň tento krok není v souladu s účelem, pro který se uplatňuje čl. 13 písm. b) *Římského statutu*, a to zejména zajistit výkon jurisdikce MTS i v nečlenských státech MTS, resp. vůči občanům nečlenských států, a tím podpořit mezinárodní, popř. univerzální prvek při výkonu jurisdikce MTS. V tomto případě se dá pochybovat, že RB OSN postupovala v souladu s čl. 1 odst. 1 Charty OSN a vykonávala svou agendu v souladu s principy spravedlnosti a mezinárodního práva. Přijímáním výjimek se tvoří nežádoucí praxe, jejímž výsledkem je šíření právní nejistoty, což nepomáhá k jasnému vymezení vztahu mezi RB OSN a MTS. V takových situacích je třeba přemýšlet i o dlouhodobých efektech praxe RB OSN ve vztahu k MTS, protože samotná ustanovení *Římského statutu* nedefinují hranici vlivu obou autorit při vzájemném styku a neexistuje žádný právní pramen, podle kterého by se vazba mezi RB OSN a MTS řídila. V kontextu odst. 6 v *Rezoluci 1593* lze tvrdit, že RB OSN přistupuje k MTS pouze jako k nástroji prosazení své agendy na úkor prosazení mezinárodní trestní spravedlnosti. K tomu dále např. NEUNER: *The Darfur Referral...* s. 329 – 337.

¹⁰³ NEUNER: *The Darfur Referral...* s. 343.

¹⁰⁴ Použití stíhání u MTS k vyjednávání podmínek pro ukončení konfliktu je stálou praxí, která splní krátkodobý cíl, tj. ukončí boje, zastaví zabíjení. Naproti tomu stojí dlouhodobý zájem mezinárodního společenství podpořit mezinárodní trestní spravedlnost u mezinárodních autorit.

¹⁰⁵ WILLIAMS, SCHABAS: *Article 13...*, s. 573.

2.1.2 Článek 16 Římského statutu o odložení vyšetřování či stíhání

Předcházející část práce pojednává o čl. 13 písm. b) *Římského statutu*. Toto ustanovení lze interpretovat jako spojnici obou autorit k mezinárodní spravedlnosti, protože za splněných podmínek rozšiřuje jurisdikci MTS a dává průchod spravedlnosti i v nečlenských státech, v kterých dochází k zločinům podle mezinárodního práva.

Naopak čl. 16 *Římského statutu* má opačný význam, protože opravňuje RB OSN na základě rezoluce vydané v rámci kapitoly VII předcházet nebo odložit probíhající vyšetřování u MTS na dobu 12 měsíců. Podle M. Wellera čl. 16 byl schválen v současné existující podobě, aby „...*dal Radě možnost uplatnit její hlavní odpovědnost v záležitostech míru a bezpečnosti ve velmi konkrétních případech, například když by okamžitá akce MTS zasahovala do mírového procesu.*“¹⁰⁶ Čl. 16 *Římského statutu* ukazuje, jaký je politický rozměr stíhání zločinů podle mezinárodního práva. Jeho kontroverzní povaha se dá očekávat. Další negativní dopad na vztahy mezi RB OSN a stálým trestním tribunálem může mít nepředvídatelná praxe RB OSN, která se čl. 16 dovolává a případně aplikuje na konkrétní konflikty.

2.1.2a Vývoj znění čl. 16 Římského statutu

Podle Jennifer Falligant je znění čl. 16 ústupkem pro Spojené státy, Francii, Čínu, jež při přípravách znění statutu MTS chtěly, aby RB OSN musela souhlasit s každým případem, protože soud řeší zločiny, které ohrožují mezinárodní mír a spravedlnost a tím zasahuje do agendy RB OSN.¹⁰⁷

1994 Návrh v čl. 23 odst. 3 prosazoval, že žádné stíhání není možné v situaci, opravňující Radu jednat dle kapitoly VII *Charty*, pokud Rada nerozhodne jinak.¹⁰⁸ Z toho vyplývá, že Rada musí nejdříve souhlasit se stíháním a soud je na souhlasu Rady závislý. V porovnání se zněním čl. 13 1994 Návrh i návrh čl. 16 nepodporuje nezávislost MTS na RB OSN. Morten Bergsmo a Jelena Pejićová, kteří interpretují čl. 16 *Římského statutu*, připomínají výkladové stanovisko Komise pro mezinárodní právo, v kterém se tvrdí, že některé státy chtěly znění čl. 23 vypustit, protože nerovné postavení mezi členy Rady.¹⁰⁹ Dle zmíněných autorů odkaz na jednání Rady v rámci kapitoly VII naznačil zamýšlenou

¹⁰⁶ WELLER: Undoing the Global..., s. 708.

¹⁰⁷ FALLIGANT: The Prosecution of Sudanese..., s. 741.

¹⁰⁸ Čl. 23 1994 Návrhu.

¹⁰⁹ BERGSMO, Morten, PEJIĆ, Jelena. Article 16. Deferral of investigation or prosecution. In TRIFFTERER, Otto (ed.). *Commentary on the Rome Statute of the International Criminal Court: observers' notes, article by article*. 2. vydání. München: C.H. Beck; Oxford: Hart; Baden-Baden: Nomos, 2008, s. 596.

mocenskou převahu Rady nad agendou MTS. Ke stejnému závěru lze dojít i výkladem dalších ustanovení.

V praxi Přípravného výboru přetrvávaly zcela protikladné postoje. Na jedné straně byli zastánci mocenské převahy Rady nad soudem, kteří prosazovali i rozšíření povinného souhlasu se stíháním na všechny případy před haagským stálým trestním tribunálem. Proti nim stály ty státy, které podporovaly zrušení celého čl. 23, protože odporuje nezávislosti soudu.¹¹⁰

Na zasedání Přípravného výboru v r. 1997 po přednesení tzv. singapurského dodatku.¹¹¹ Singapurský dodatek nasměroval debatu k dnešní podobě čl. 16 *Římského statutu*. Základní změnou postoje v přípravách bylo, že po r. 1997 se prosadil názor, že soud by měl jednat bez svolení, vykonaného vlivu Rady, tj. vyšetřovat, stíhat, dokud Rada nerozhodne o nezahájení nebo přerušení. Oproti původnímu návrhu byly přijaty dvě změny. První odlišnost představovalo rozšíření případného zásahu Rady i na vyšetřování. Druhou změnou bylo zcela nové koncipování článku v tom smyslu, že dle singapurského znění soud nepotřeboval souhlas Rady k zahájení výkonu své pravomoci a mohl jednat jako nezávislá instituce, která se zabývá primárně právními otázkami a ne politickými dopady, případně bojem národních zájmů. Pojetí z r. 1994 vyžadovalo, aby Rada vyjádřit aktivní souhlas se zahájením činnosti soudu, což pro něj znamenalo faktické podruží rozhodnutím Rady.¹¹² V znění singapurském dodatku Rada vyjadřovala negativní souhlas s nezahájením nebo nepokračováním vyšetřování a stíhání. Z tohoto hlediska si udržela vliv, byť omezený, na agendu soudu, což mohlo uklidnit některé státy, které v existenci MTS viděly přílišný zásah do výkonu státní svrchovanosti. Dále se soudu podařilo oprostít se od politického rozhodování v Radě, které je motivováno různými faktory, jež soud z povahy své existence nemůže ovlivnit. Dle Trifftererova komentáře singapurské znění doplnilo několik států,¹¹³ jeho výsledná podoba v *Zprávě Přípravného výboru*, která přednesla návrh na podobu Římského statutu, zněla: „...žádné vyšetřování a stíhání nezačne nebo nebude pokračovat podle tohoto Statutu [po dobu 12 měsíců] pokud RB OSN [jednající v rámci kapitoly VII Charty OSN] v tomto směru požádala soud; tato žádost může být za stejných podmínek RB OSN obnovena.“¹¹⁴

¹¹⁰ BERGSMO, PEJÍC: Article 16..., s. 596.

¹¹¹ Tamtéž, s. 597.

¹¹² Pokud by se uvažovalo v souvislostech s vytvářením jednotné globální vlády, kdy mezinárodní instituce nahrazují moc suverénních států, v tomto pojetí článku o vazbě mezi MTS a RB OSN by se přeneseně jednalo o závislosti moci soudní na exekutivě.

¹¹³ BERGSMO, PEJÍC: J. Article 16..., s. 597.

¹¹⁴ Čl. 10 odst. 2 Zprávy Přípravného výboru.

Autoři komentáře k tomuto ustanovení uvádí, že „od počátku bylo zřejmé, že vztah mezi RB OSN a MTS bude hlavním politickým problémem, který se musí vyřešit, pokud mají jednání dospět do úspěšného konce.“¹¹⁵ V hodnocení z retrospektivního pohledu je současná podoba čl. 16 v *Římském statutu* kompromisní řešení, ale i úspěchem, protože se podařilo přiblížit krajní postoje, tj. zrušit vliv Rady na MTS, i když se jedná o agendu v rámci kapitoly VII, nebo zajistit mocenskou převahu RB OSN nad MTS, že by stálý soud mohl být nepřímo považován za orgán RB OSN, k společnému středu.

Již na začátku kapitoly bylo řečeno, že vazby mezi oběma autoritami jsou otázkou právní interpretace a zejména aplikace práva v praxi. V tomto směru by praxe RB OSN, která je tou jedinou autoritou dovolávající se aplikace čl. 16, interpretovat to, o právní text neupravuje jasně nebo vůbec, a vyrovnat se svým politickým rozhodováním. Z tohoto hlediska praxe RB OSN v rámci čl. 16 *Římského statutu* neobjasňuje mnoho ze vzájemného vztahu mezi oběma autoritami a zároveň není natolik ustálená, aby vedla i k jednoznačné interpretaci.¹¹⁶ A. Abass uvádí ve svém článku: „...pouze čl. 16 se přímo týká souběžného výkonu pravomocí RB OSN podle *Římského statutu* a *Charty OSN*.“¹¹⁷ M. Bergsmo a J. Pejićová uvádí, že čl. 16 zakládá svým způsobem precedentní vztah mezi politickým a soudním orgánem, protože RB OSN nemůže v rozsahu čl. 16 *Římského statutu* zasáhnout do jurisdikce národních soudů ani mezinárodních soudních institucí.¹¹⁸

2.1.2b Právní základ pro odložení šetření či stíhání u MTS

V účinném znění čl. 16 je předkládáno: „*Vyšetřování či stíhání nesmí být zahájeno nebo pokračovat podle Statutu po dobu 12 měsíců ode dne, kdy o to Soud požádá Rada bezpečnosti rezolucí přijatou dle kapitoly VII Charty Organizace spojených národů; Rada může tuto žádost obnovit za stejných podmínek.*“¹¹⁹

Při aplikaci platného práva nelze opomenout několik kritérií, s kterými se ustanovení pojí. Na začátku je třeba uvést kritéria na straně RB OSN, která se jako výlučný subjekt může aplikace čl. 16 dovolávat. V první řadě musí aplikaci tohoto ustanovení předcházet rezoluce RB OSN přijatá v režimu kapitoly VII. Přijetím takové rezoluce dává mezinárodní společenství najevo, že pokračování nebo zahájení úkonů

¹¹⁵ BERGSMO, PEJIĆ: Article 16..., s. 598.

¹¹⁶ Přehled jednotlivých případů aplikace čl. 16 *Římského statutu* např. FALLIGANT: The Prosecution of Sudanese..., s. 741 – 743.

¹¹⁷ ABASS, Ademola. The Competence of the Security Council to Terminate the Jurisdiction of the International Criminal Court. *Texas International Law Journal*, zima 2005, roč. 40, s. 269.

¹¹⁸ BERGSMO, PEJIĆ: Article 16..., s. 599.

¹¹⁹ Čl. 16 *Římského statutu*. Sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 84/2009 Sb. m. s., o sjednání *Římského statutu Mezinárodního trestního soudu*.

MTS¹²⁰ by neprospělo k vyřešení konfliktu a členové Rady usoudili, že „...*snahy o mír musí být upřednostněny před mezinárodní trestní spravedlností.*“¹²¹ Tato interpretace svědčí o mocenské převaze RB OSN, respektive o převaze zájmů RB OSN nad zájmy MTS. Lze se ptát, jaké hodnoty mezinárodního společenství takovým krokem chrání, zdali je to mezinárodní mír nebo objekty, které chrání normy vynutitelné normami mezinárodního práva trestního. Ironicky by se tento krok mohl vykládat jako „povolení k obchodování s mezinárodní spravedlností,“ aby si RB OSN zachoval svou prestiž v mezinárodní aréně. Tento krok vystihuje praxi mezinárodní diplomacie.¹²² Ustanovení výslovně uvádí, že aplikaci čl. 16 musí předcházet schválení rezoluce. Rezoluce je nejsilnějším právním aktem Rady, který dává tato globální vláda najevo závaznost rezoluce pro ostatní. Ve vztahu k MTS je to zřetelný signál, že soud musí opustit od veškerých úkonů, které se klasifikují jako vyšetřování a stíhání, aby svou činností nepoškodil úsilí RB OSN dosáhnout mír jinými opatřeními, ne prostřednictvím mezinárodní trestní spravedlnosti.

Další implikace zasahují do práce prokurátora. *Římský statut* nedefinuje, co je stíhání a vyšetřování a jaké úkony patří do jednotlivých fází, ale z výkladu trestního řízení se vyšetřování týká konkrétní situace a podezřelých. Stíhání pak míří vůči konkrétní osobě obviněného. V této souvislosti je třeba zmínit, že *Římský statut* neupřesňuje, kdy začíná vyšetřování a stíhání, proto i tyto časové úseky je třeba vykládat. Dle komentáře k ustanovení se má za to, že vyšetřování začíná, když prokurátor shledá, že existují nedůvodné předpoklady pro neprovedení vyšetřování.¹²³ Stíhání začíná potvrzením obvinění v kontextu čl. 61 *Římského statutu*.

V neposlední řadě zde jsou technické parametry, týkající se odložení nebo nezahájení vyšetřování či stíhání na dobu 12 měsíců a znovuoobnovení za stejných podmínek. Lhůta začíná běžet dnem obdržení žádosti MTS a i když je *Římský statut* uvádí dobu 12 měsíců, dle komentáře lze vykládat ve smyslu až 12 měsíců, což znamená, že RB OSN může zažádat o odložení na kratší dobu. I v této části ustanovení se projevuje mocenská převaha RB OSN nad MTS pro důvody udržení nebo obnovení mezinárodního míru. Tento přístup je legalizován odkazem na čl. 16 *Římského statutu*, ale lze pochybovat

¹²⁰ Konkrétněji by se jednalo o úkony vyšetřování a stíhání, které realizuje úřad prokurátora.

¹²¹ BERGSMO, PEJIĆ: Article 16..., s. 599.

¹²² Vedle dárfúrské kauzy je možno zmínit i přístup mezinárodního společenství ke konfliktu v Ugandě s LRA a jakou roli hraje zastavení stíhání Josepha Konyho pro mír mezi ugandskou vládou a LRA. Tento krok má dopad i na přístup vlády k amnestování příslušníků LRA nebo zavádění usmiřovacích komisí, v kterých je soudní rozhodnutí nahrazeno odpuštěním. Obdobným způsobem by mohlo být velmi zajímavé sledovat, jak bude probíhat současný konflikt s Libyí v souvislosti s Rezolucí 1970 (2011).

¹²³ Čl. 53 odst. 1 *Římského statutu*.

o jeho legitimnosti, protože staví proti sobě principy, které jsou proklamovány jako shodné: „ ...Přesvědčení, že v konkrétních okolnostech bývalé Jugoslávie založení mezinárodního tribunálu...přispěje k obnovení a udržení míru.“¹²⁴

2.1.2c Perspektiva vztahu Rady bezpečnosti a Mezinárodního trestního soudu v souvislosti s aplikací čl. 16 Římského statutu

Krátce před zveřejněním obvinění proti O. al-Bašírovi W. Schabas zhodnotil postavení MTS v celé kauze: „ Pro soud to bude to rozhodujícím momentem. Prošel si obtížným obdobím, tohle oživí jeho image a lidé uvidí, že jde o velkou a dynamickou instituci nebo to může být další výbuch.“¹²⁵ MTS pojí svůj smysl se stíháním porušení norem mezinárodního práva trestního. Kauza súdánského prezidenta pro něj z dvou hledisek legitimizuje jeho vlastní existenci, a proto pro soud nabývá na důležitosti. Stíháním O. al-Bašíra ukazuje, že spravedlnost nerozlišuje a všichni jsou si před ní rovni. Před spravedlností O. al Bašíra neochrání ani imunita spojená s úřadem, který zastává.¹²⁶ Na straně MTS jsou všechny právní důvody pro stíhání O. al-Bašíra za zločiny podle mezinárodního práva.

Dárfúrská kauza je výsledkem spolupráce MTS a RB OSN, protože bez *Rezoluce RB OSN 1593*, dovolávající se čl. 13 písm. b) *Římského statutu*, by k vyšetřování a stíhání dojít nemohlo. Dalo by se soudit, že RB OSN a MTS se navzájem podporují v prosazení mezinárodní trestní spravedlnosti a jsou v tomto směru partneři. Bohužel reálná diplomatická praxe potvrzuje, že, ačkoli RB OSN vidí v donucovacím mechanismu mezinárodního trestního soudnictví podporu pro udržení míru nebo jeho obnovení, není to pro ni jediným opatřením. Jonathan Steele ve svém článku pro *The Guardian* uvádí, že Luis Moreno-Ocampo by si měl pořádně rozmyslet, zdali obviní súdánského prezidenta. Stejně varovným způsobem upozorňuje, že na takové obvinění bude muset reagovat Rada.¹²⁷ Autor, byť v kontextu článku nevědomky, popsal mocenskou převahu RB OSN

---

¹²⁴ UN SC Resolution 808 (1993).

¹²⁵ BORGES, Julian. *International court likely to seek arrest of Sudan's president for war crimes in Darfur* [online]. The Guardian, 11. července 2008 [cit. 15. 3. 2011]. Dostupné na <<http://www.guardian.co.uk/world/2008/jul/11/sudan.warcrimes>>.

¹²⁶ Viz. pozn. 70. Ve vztahu k imunitám se namítá, že postup MTS je nezákonný. Pro podrobné argumenty např. případ Thomase Lubangy před MTS; Rozhodnutí MSD ve věci *Kongo v. Belgie*; AKANDE, Dapo. The Legal Nature of Security Council Referrals to the ICC and its Impact on Al Bashir's Immunities. *Journal of International Criminal Justice*, květen 2009, roč. 7, č. 1, s. 333 – 345.

¹²⁷ STEELE, Jonathan. *The ICC should not Indict al-Bashir* [online]. The Guardian, 11. července 2008 [cit. 15. 3. 2011]. Dostupné na <<http://www.guardian.co.uk/commentisfree/2008/jul/11/sudan.unitednations>>.

nad MTS. Dal spravedlnost do protikladu s pragmatismem, tvrdil, že obvinění RB OSN přinese víc praktických problémů než zisků.¹²⁸

Po vznesení obvinění vůči úřadujícímu prezidentovi se zvýšila diplomatická aktivita na obou stranách. Jak je uvedeno v úvodu práce a v stejné souvislosti poznamenává Alex de Waal, expert na Súdán z Social Science Research Council: „*Bašír je posedlý myšlenkou, že se ho svět chce zbavit.*“¹²⁹ Súdánská diplomacie získala podporu od jiných států, aby si v RB OSN vymohla hlasování o čl. 16 *Římského statutu*.¹³⁰ Tlak na mezinárodní společenství působily i zprávy o násilí vůči peacekeepingovým silám¹³¹ a nevládním organizacím, které v Dárfúru zajišťovaly humanitární péči.¹³² Z pohledu RB OSN je situace v Dárfúru, a potažmo v celém Súdánu, hrozbou pro mír a bezpečnost celého region. Konflikt v Dárfúru je výsledkem politiky O. al-Bašíra¹³³ a jeho zneužívání veřejné moci. Z předcházejícího vyplývá, že stíhání před MTS má zastrahující efekt a mění chování hlavních aktérů. V tomto směru lze pochopit politické motivy RB OSN prostřednictvím stíhání donutit O. al-Bašíra, aby změnil svou politiku, ale existují nějaké legální důvody, pro které by RB OSN nemohla čl. 16 *Římského statutu* v dárfúrské kauze?

V souvislosti s odpovědí na tuto otázku je třeba shrnout několik základních informací o vztahu mezi RB OSN a MTS. V první řadě se musí připomenout, že dárfúrská kauza je v působnosti MTS díky rozhodnutí RB OSN dle čl. 13 písm. b) jednat v rámci kapitoly VII proti hrozbě míru a bezpečnosti. Jednání v rámci kapitoly VII je tím nejsilnějším mandátem, který RB OSN má, protože přímo souvisí s její výlučnou kompetencí dle čl. 39 *Charty OSN*. Předložením situace RB OSN označila konflikt v Dárfúru za hrozbu mezinárodnímu míru a bezpečnosti. Naopak čl. 16 *Římského statutu* se má aplikovat na situace, pro které by vyšetřování nebo stíhání před MTS ohrozilo mezinárodní mír ve smyslu, že úkony MTS by byly překážkou pro mír v konkrétním konfliktu. Z pojmového výkladu obou právních ustanovení je důležité vztah ke kapitole VII *Charty*. Na základě toho, co bylo poznamenáno výše, lze shrnout, že, pokud

---

¹²⁸ STEELE: *The ICC should...*

¹²⁹ BORGES: *International court likely...*

¹³⁰ Návrh, dovolávající se čl. 16 *Římského statutu*, podala Libye, která v dané době byla nestálým členem RB OSN. Pro návrh se z dalších členů Rady vyslovily Čína, Jihoafrická republika, Rusko, Burkina Faso, Indonésie. Spojené státy se vyslovily, že by blokovaly jakoukoli snahu zastavit obvinění.

¹³¹ *Transcript of Press Conference by Secretary-General Ban Ki-Moon at United Nations Headquarters, July 10th, 2008* [online]. 7th Space Interactive, 11. července 2008 [cit. 19. 3. 2011]. Dostupné na <http://7thspace.com/headlines/286523/transcript_of_press_conference_by_secretary_general_ban_ki_moon_at_united_nations_headquarters_10_july_2008.html>.

¹³² STEELE: *The ICC should...*

¹³³ *Sudan: Justice, Peace...*

mezinárodní společenství schválilo *Rezoluci 1593*, kterou situaci v Súdánu označilo za hrozbu mezinárodnímu míru, a proto ji předložilo k vyšetřování před MTS, nemůže na tento případ aplikovat čl. 16, protože se nejedná o situaci, v které by postup MTS ohrožoval mír. Mír již byl ohrožen před postupem MTS. Za další jednání v rámci kapitoly VII sleduje záměr udržet nebo obnovit mezinárodní mír. V tomto smyslu RB OSN předložila situaci v Dárfúru před MTS, aby provedl vyšetřování. Nemůže kvůli stejnému účelu, tj. udržení nebo obnovení míru, postupovat opačně, tj. dovolávat se zastavení nebo nezahájení úkonů před MTS. Práce od War Crisis Research Office u Washington College of Law uvádí, že RB OSN vydala rezoluci ve prospěch soudu, kterou soud angažovala do poslání Rady udržet nebo obnovit mír. V této souvislosti by neměla vystupovat opačně.¹³⁴

Předcházející část pojednává o vztahu mezi stálým trestním tribunálem a RB OSN prostřednictvím výkonu jurisdikce. V případě aplikace čl. 13 odst. 1 písm. b) Rada rozšiřuje působnost MTS i na státy, které neratifikovaly *Římský statut*. Toto rozšíření je v prospěch MTS a i v souladu s posilováním významu mezinárodní trestní spravedlnosti. Naopak čl. 16 je diplomatickým kompromisem, ohleduplným k zájmům jednotlivých států a RB OSN, ale prohrou nezávislosti MTS, protože omezuje jeho působnost v případě politického rozhodnutí uvnitř RB OSN, které nemá možnost ovlivnit ani se vůči němu odvolat.

Následující část kapitoly se věnuje zločinu agrese a analýze konflikt mezi oběma autoritami, které lze předpokládat. Vztah mezi RB OSN a MTS existuje na základě definice zločinu agrese, která předpokládá akt agrese, a také výkonu jurisdikce soudu.

2.2 Zločin agrese – nejzávažnější zločin podle mezinárodního práva

Největší hrozbou míru je akt agrese. Agresi v kontextu mezinárodního práva popisuje *Charty OSN* jako nelegální užití síly v mezinárodním právu (*ius ad bellum*) a zákaz nelegálního užití síly v mezinárodním právu je základní kogentní normou mezinárodního práva. Zločin agrese je považován za nejzávažnější zločin podle mezinárodního práva¹³⁵ a souvisí se zákazem nelegálního užití síly v mezinárodním právu. Během nelegální války

---

¹³⁴ The United Nations Security Council's Power to Defer Investigations and Prosecutions Undertaken by the International Criminal Court. In *The Relationship between the International Criminal Court and the United Nations. War Crimes Research Office ICC. Legal Analysis and Education Project*. Washington College of Law, 2009, s. 4.

¹³⁵ WEISBORD, Noah. Prosecuting Aggression. *Harvard International Law Journal*, zima 2008, roč. 49, č. 1, s. 162.

mohou být spáchány všechny další zločiny podle mezinárodního práva, proto na základě principu od menšího k většímu (*a minore ad maius*) je zločin agrese jako nejzávažnější zločin zařazen do působnosti MTS. *Římský statut* ho řadí mezi zločiny podle mezinárodního práva v čl. 5 odst. 1 písm. d) a odst. 2, ale dlouho byl v tomto seznamu pouze „prázdným místem“ ve věcné působnosti stálého trestního tribunálu v Haagu. Andreas L. Paulus připomíná slova Jamese Crawforda: „...*nedostatek definice zločinu agrese dlouho držel celou myšlenku mezinárodního trestního soudu jako rukojmí.*“¹³⁶

Pokusy o definování a kodifikování zločinu agrese souvisí s vývojem mezinárodního práva po Druhé světové válce.¹³⁷ Vrcholným okamžikem bylo Shromáždění smluvních států na První revizní konferenci Římského statutu (*First Review Conference on the Rome Statute*) v červnu 2010 v ugandské Kampale, kde byla přijata dohoda o zločinu agrese, tzv. kampalský kompromis,¹³⁸ který definoval zločin agrese s odsunutou účinností na rok 2017.

Pokud je potřeba odpovědět otázku, proč trvalo dlouho, než se mezinárodní společenství dohodlo na závazné právní definici zločinu agrese, nelze zapomínat na spojení s *ius ad bellum*. *Ius ad bellum* není statické.¹³⁹ V současných mezinárodních vztazích, kdy je třeba předpokládat i násilné jednání nestátních aktérů (např. teroristické útoky), definicí agrese v souladu s čl. 2 odst. 4 *Charty OSN* nestačí a je důležité interpretovat praxi RB OSN, což má i negativní dopad na určení individuální trestní odpovědnosti za zločin agrese. Vazbu mezi RB OSN a MTS předjímá již označení zločin agrese. K žádnému zločinu agrese nemůže dojít, pokud nejdříve nedojde k agresi. Citováním čl. 2 odst. 4 *Charty OSN*, „*každý stát se musí zdržet hrozby nebo užití síly vůči územní integritě nebo politické nezávislosti...nebo jiným způsobem, který je v rozporu s účely Spojených národů,*“¹⁴⁰ vyplývá, v čem je spatřováno nelegální užití síly v mezinárodním právu.

---

¹³⁶ Mezinárodní trestní soud v této souvislosti neodkazuje na mezinárodní instituci, ale v kontextu citace spíše dna myšlenku univerzální soudní moci, kterou má univerzální soudní instance. PAULUS, Andreas L. *Legalist Groundwork for the International Criminal Court: Commentaries on the Statute of the International Criminal Court. European Journal of International Law*, 2003, roč. 14, č. 4, s. 851.

¹³⁷ K vývoji pojetí zločinu agrese před r. 1945 např. ZUPPI, Alberto L. *Aggression as International Crime: Unattainable Crusade or Finally Conquering the Evil? Penn State International Law Review*, léto 2007, roč. 26, s. 5 – 15.

¹³⁸ KREß, Claus, VON HOLTZENDORFF, Leonie. *The Kampala Compromise on the Crime of Aggression. Journal of International Criminal Justice*, 2010, č. 8, s. 1180.

¹³⁹ Odkaz na výrok Roberta Jacksona u Mezinárodního vojenského tribunálu v Norimberku citovaný Benjaminem B. Ferenczem. FERENCZ, Benjamin B. *Ending Impunity for the Crime of Aggression. Case Western Reserve Journal of International Law*, 2009, roč. 41, č. 2 – 3, s. 281.

¹⁴⁰ Čl. 2 odst. 4 *Charty OSN*.

Společně s čl. 39 *Charty* je RB OSN zodpovědná za „...určení...aktu agrese.“¹⁴¹ Mezi aktem agrese a zločinem agrese je pojmová spojitost, a proto i vztah mezi RB OSN a MTS by měl být stejným způsobem jasný. Ačkoli nelze vyvrátit výlučnou kompetenci RB OSN určit, zdali došlo k aktu agrese, lze se ptát, jestli je vhodné, aby se od tohoto rozhodnutí, které může vetovat každý stálý člen, odvíjelo prosazení spravedlnosti MTS, respektive aby RB OSN tímto způsobem podmiňovala činnost MTS. Neschopnost označit konkrétní jednání jako zločin agrese dokazuje, že tato vazba může být komplikovaná, a to zejména protože se dotýká výlučné oblasti rozhodování RB OSN.

2.2.1 Na cestě k definici zločinu agrese

2.2.1a Od Norimberku ke Kampale

Zločin agrese má svůj odkaz v Mezinárodním vojenském tribunálu v Norimberku. Zde bylo stanoveno, že zločin proti míru je nejzávažnějším ze zločinů podle mezinárodního práva. Principy, které rozeznal Norimberský vojenský tribunál, byly v r. 1946 vtěleny do *Rezoluce Valného shromáždění* (dále jen *Rezoluce VS*) 95.¹⁴² Zároveň Komise pro mezinárodní právo začala připravovat právní podklad, který by stanovil zločiny proti míru, ale v období studené války nebyla vůle k přijetí závazné právní normy.

Dalším stupněm v přibližování se k definici zločinu agrese bylo přijetí *Rezoluce VS 3314* v r. 1974, kterou připravila Speciální výbor pro definici agrese (*Special Committee for the Definition of Aggression*). Ve vztahu k aplikaci práva je důležitý čl. 3 rezoluce, který obsahuje výčet jednání, které představuje akt agrese.¹⁴³

Po konci studené války se zločin agrese stal součástí Římského statutu a mezinárodní společenství opět ustanovilo speciální pracovní skupinu z právních odborníků i zástupců nevládních organizací (*Special Working Group on the Crime of Aggression*), aby revizní konferenci k *Římskému statutu* v r. 2009 připravila definici i rozsah výkonu jurisdikce MTS. Troy Lavers shrnuje, že hlavní otázkou, kterou pracovní skupina řešila, bylo, jak se vyrovnat se závislostí MTS na rozhodování RB OSN v otázce aktu agrese.¹⁴⁴

---

¹⁴¹ Čl. 39 *Charty* OSN.

¹⁴² LAVERS, Troy. (Pre)Determining the Crime of Aggression: Has the Time Come to Allow the International Criminal Court its Freedom? *Albany Law Review*, 2008, roč. 71, s. 300.

¹⁴³ UN GA Resolution 3314/XXIX (1974). Troy Lavers ve svém článku uvádí, že významné je ustanovení čl. 3 písm g), o kterém ve věci *Nikaragua v. Spojené státy* MSD rozhodl, že je kogentní povahy.

¹⁴⁴ LAVERS: (Pre)Determining the Crime..., s. 303.

2.2.1b Akt agrese a zločin agrese – nevyhnutelná závislost

Na základě práce Speciální pracovní skupiny se definování zločinu agrese odvíjí od vyjasnění, co je to akt agrese, přičemž klíčovým právním podkladem je *Rezoluce VS 3314* z r. 1974.¹⁴⁵ Definování zločinu agrese prostřednictvím aktu agrese otevírá debatu, jak se vyrovnat s politickým rozhodováním v právních otázkách. Úvodu této práce poznamenává, že mezinárodní politika a mezinárodní právo jsou propojené a v některých případech se ukazuje, že takové spojení je symbiózní, v jiných je spíše predátorské. V případě zločinu agrese dlouho chyběla jasná definice, v současnosti je toto jednání, které zakládá individuální trestní odpovědnost, určeno, ale zatím není účinné. I v této situaci není zaručené, že MTS bude moci vykonávat svou působnost a provést řízení ve věci zločinu agrese, protože praxe rozhodování RB OSN o aktu agrese nedává velké záruky. Na jedné straně existuje jasné odsouzení agrese v útoku Iráku na Kuvajt v r. 1990.¹⁴⁶ Oproti tomuto rozhodnutí stojí americká invaze do Bagdádu v r. 2003. Nekonzistentní praxe není neobvyklá pro politický orgán, ale je zavádějící v soudní instituci, protože aplikace práva by měla být založena na právní jistotě.

T. Lavers argumentuje, že definování, ve smyslu určení, že se jedná o akt agrese, není exklusivní pravomocí RB OSN. Dle něj by o aktu agrese mohl rozhodnout i jiný orgán, oproštěný od politických motivů.¹⁴⁷ Lze pochopit, že T. Lavers považuje jakýkoli politický vliv na soudní rozhodnutí v rozporu s nezávislostí soudu. V tomto směru nelze než souhlasit. Na druhou stranu je třeba rozebrat tento argument i z jiné strany. RB OSN je oprávněna výlučnou pravomocí rozhodovat o aktu agrese v rámci své odpovědnosti udržet nebo obnovit mezinárodní mír a bezpečnost. V tomto směru je rozhodnutí RB OSN hlavním oprávněným, ve smyslu v souladu s *Chartou OSN* a obyčejí mezinárodního práva, impulsem k jednání proti agresi. V této souvislosti z takového rozhodnutí v první řadě plynou politické následky, proto se od takového rozhodnutí Rady vyžaduje akceschopnost. Pro tyto důvody nelze souhlasit, že by rozhodnutí o aktu agrese měl vydat jiný orgán, například MSD. Zároveň je třeba se ohradit, pokud by měla být vydána dvě rozhodnutí určující, že se jedná o akt agrese. Stejně jak nelze připustit dualitu rozhodnutí, je třeba

---

¹⁴⁵ Discussion paper on the crime of aggression proposed by the Chairman (revision June 2008).

¹⁴⁶ UN SC Resolution 660 (1990). V rezoluci se neuvádí akt agrese (*act of aggression*), ale porušení mezinárodního míru a bezpečnosti (*breach of international peace and security*). Blíže k rozdílu mezi ohrožením míru, porušením míru, akt agrese např. FROWEIN, KRISCH: Chapter VII..., s. 721 – 722.

¹⁴⁷ LAVERS: (Pre)Determining the Crime..., s. 303.

namítat, že soudní přezkum s možností kasace není v souladu s normami mezinárodního práva.¹⁴⁸

2.2.2 Kampalský kompromis

Setkání na První revizní konferenci a přijetí definice zločinu agrese bylo považováno za největší úspěch od přijetí *Římského statutu*.

Dle znění, které zatím nenabýlo právní síly, je zločin agrese definován jako: „*plánování, příprava, návod nebo výkon osobou v nadřazeném postavení aktu agrese*.“¹⁴⁹ Pro potřeby definice zločinu agrese akt agrese představuje očividné porušení Charty OSN.

Již na začátku podkapitoly se uvádí, že zločin agrese je spojen s aktem agrese. Oba právní termíny nelze zaměnit, jejich obsah i role v mezinárodním právu se liší. Základním pojmovým rozdílem mezi aktem agrese a zločinem agrese je v subjektu, který může takové jednání spáchat. V kontextu kogentních norem mezinárodního práva akt agrese může spáchat pouze stát. Odlišně od toho, zločin agrese je založen na individuální trestní odpovědnosti jednotlivce k jednání naplňující agresí. Z toho vyplývá, že pro určení individuální trestní odpovědnosti za zločin agrese se musí dokázat spojitost mezi individuálním jednáním fyzické osoby a aktem agrese státu.

Podle zásady *nullum crimen sine lege* je definování zločinu je základním krokem pro stíhání pachatelů takového zločinu. V této souvislosti je kampalský kompromis diplomatickým úspěchem a průlomem do vynutitelnosti norem mezinárodního práva trestního. Samotná definice ani průběh setkání v Kampale nenaznačil, jak se mezinárodní společenství a konkrétněji MTS vypořádají s otázkami politické angažovanosti RB OSN na poli mezinárodní trestní spravedlnosti. V tomto ohledu je zřejmě nejlepší postupovat pomalu dopředu a hledat oporu i v nadcházející praxi RB OSN k jednání, která vytváření akt agrese ve smyslu Charty OSN. Otázkou zůstává, zdali RB OSN při přijímání rezoluce označující konkrétní jednání za akt agrese (*act of aggression*) bude přemýšlet i v souvislostech interpretace takové rezoluce pro zločin agrese a případné vyšetřování situace nebo stíhání před MTS.

---

¹⁴⁸ Rozhodnutí MSD zavazují pouze strany sporu. Vztah mezi RB OSN a MSD nereflektuje rozložení moci výkonné a soudní tak, jak se dělí veřejná moc.

¹⁴⁹ *The Crime of Aggression*. [online]. Coalition for the International Criminal Court, [cit. 15. 3. 2011]. Dostupné na <<http://www.iccnw.org/?mod=aggression>>.

Závěr

Tématem této práce je vztah mezinárodní trestní spravedlnosti a mezinárodního míru a přímo souvisí s přístupem mezinárodního společenství k řešení probíhajících konfliktů. Vývoj mezinárodního trestního soudnictví, jehož vrcholný okamžik někteří akademici přisuzují vzniku MTS, vyjadřuje zájem mezinárodního společenství chránit lidská práva v průběhu ozbrojených konfliktů, odstrašujícím efektem soudních rozhodnutí zabránit páchání krutostí vůči civilnímu obyvatelstvu a zároveň dát najevo, že žádné zájmy neospravedlňují takové jednání. Na jedné straně koncept mezinárodní trestní spravedlnosti budí obdiv k odhodlání mezinárodního společenství dostat četným prohlášením „*Nikdy více!*“ „*Žádná další Rwanda, žádná další Srebrenice.*“ Naopak v případě některých kroků, respektive důsledků absence konkrétních kroků, jako v případě dárfúrské kauzy, zkoumané v této práci, tato obdivná prohlášení blednou, protože ukazují, že nejsou naplněná obsahem. V realitě mezinárodních vztahů vyplývá na povrch nuance, které jsou obtížně předvídatelné i rozbořením právního textu.

Práce zkoumá právní dimenzi vztahu mezi RB OSN a MTS a dotýká se i některých politických otázek. Mezi oběma autoritami s mezinárodním rozsahem je spousta odlišností. MTS je mezinárodní organizací, založenou mezinárodní smlouvou, a její náplní je v první řadě vymáhání individuální trestní odpovědnosti za porušení norem MHP v ozbrojených konfliktech. RB OSN je vrcholným politickým orgánem, který reprezentuje mezinárodní společenství a v kontextu čl. 24 a kapitoly VII *Charty OSN* dbá na udržení mezinárodního míru a bezpečnosti. Vedle dalších rozdílů, které souvisí s jejich pravomocemi, složením, se obě autority překrývají v záměrech, které svou činností sledují. RB OSN i MTS chrání mír, bezpečnost a lidská práva.

V první kapitole se práce zabývá sdíleným zájmem RB OSN a MTS udržení nebo obnovení míru a bezpečnosti. Cílem první kapitoly bylo naznačit, že, obě instituce mají shodný záměr, ale každá z nich vychází z jiných motivů, které nakonec vedou k napětí mezi oběma autoritami. Na základě praxe rozhodování RB OSN a judikatury je prokázáno, že páchání krutostí, které vede k porušování MHP ve velkém rozsahu ohrožuje mezinárodní mír a bezpečnost. Od RB OSN se vyžaduje, aby proti takové situaci přijala opatření. Neexistuje ale žádná povinnost, a to na základě obvyčejne nebo smlouvy, podle které by RB OSN tímto opatřením měla podporovat mezinárodní trestní spravedlnost. V tomto ohledu se ukazuje, že Rada má oproti MTS větší prostor k rozhodování. Ačkoli existuje nezávislý a stálý trestní soud s univerzální působností, některé situace, kterými by se MTS měl zabývat, se k němu nedostanou i proto,

že RB OSN nepředloží situaci k vyšetření před MTS, což pro nesmluvní státy *Římského statutu* znamená faktickou beztrestnost. MTS nevykonávání mezinárodní trestní spravedlnosti je ztrátou vlastní existence.

Analytická část práce vychází z potvrzeného předpokladu, že obě autority mají stejné zájmy na udržení míru a bezpečnosti, ale jiné motivy, což se odráží na odlišném přístupu k mezinárodní trestní spravedlnosti, respektive podpoře vynucování norem mezinárodního práva trestního prostřednictvím MTS.

Vztah mezi RB OSN a MTS se zkoumal prostřednictvím okruhu otázek týkajících se výkonu jurisdikce MTS. Ačkoli se jedná o právní institut, v případových studiích, na kterých se ověřovala hypotéza práce, doložily, že rozhodujícím jsou politické dopady na postavení RB OSN. V případě aplikace čl. 13 odst. 1 písm. b) Rada rozšiřuje působnost MTS i na státy, které neratifikovaly *Římský statut*. Toto rozšíření je ve prospěch MTS a i v souladu s posilováním významu mezinárodní trestní spravedlnosti. Naopak čl. 16 je prohrou nezávislosti MTS, protože omezuje jeho působnost v případě politického rozhodnutí uvnitř RB OSN, které nemá možnost ovlivnit ani se vůči němu odvolat. Stejně lze shrnout závěry podkapitoly o zločinu agrese. Zločin agrese považován za nejzávažnější zločin podle mezinárodního práva, ale prostřednictvím své definice je přímo závislý na politickém rozhodnutí RB OSN o aktu agrese. Taková závislost pojmově dává smysl, ale je nebezpečnou ve světle nepřítomnosti konstantní rozhodovací praxe RB OSN, co je a co není aktem agrese. Z tohoto hlediska je třeba reálně zhodnotit, že definice je úspěchem, ale vítězstvím bude až vytvoření konstantní a čitelné praxe uvnitř RB OSN, v které se nebudou zájmy na udržení míru dávat do protikladu k mezinárodní spravedlnosti a kdy MTS vynese i první odsuzující rozsudek za zločin agrese. Tento okamžik bude nastaveným zrcadlem mezinárodních vztahů a i mezinárodního práva.

Hlavní přínos této práce spočívá v analyzování právních i politických aspektů vztahu RB OSN a MTS. Téma této práce může být rozvedeno dalším výzkumem, který se například může více soustředit na aplikaci ustanovení *Římského statutu* zločinu agrese v mezinárodních vztazích. Judikatura, která vznikne, poskytne prostor interpretaci jednotlivých znaků zločinu agrese. Zároveň by mohlo být velmi zajímavé se soustředit na subjektivní stránku tohoto zločinu.

Prameny a literatura

Primární zdroje¹⁵⁰

Mezinárodní smlouvy

Charter of the United Nations.

Rome Statute of the International Criminal Court.

Právní akty orgánů OSN

UN GA Resolution 3314/XXIX (1974).

UN SC Resolution 808 (1993).

UN SC Resolution 1265 (1999).

UN SC Resolution 1296 (2000).

UN SC Resolution 1593 (2005).

Judikatura

ICC-02/05-01/09 Case The Prosecutor v. Omar Hassan Ahmad Al-Bashir.

Judgement of the Appeals Chamber of 2nd October 1995 (*Prosecutor v. Tadić*), IT-94-1-AR72.

Právní předpisy

Sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 84/2009 Sb. m. s., o sjednání Římského statutu Mezinárodního trestního soudu.

Ostatní

1994 Draft Statute for an International Criminal Court.

Discussion paper on the crime of aggression proposed by the Chairman (revision June 2008). The Sixth Session. 2 June – 6 June 2008.

Proclamation of Teheran. Final Act of the International Conference on Human Rights. 22 April – 13 May 1968.

Report of the International Criminal Court for the UN General Assembly. 2007/2008. A/63/323.

Report of the Preparatory Committee on the Establishment of an International Criminal Court.

---

¹⁵⁰ Primární zdroje jsou dostupné na oficiálních webových stránkách MTS (<http://www.icc-cpi.int>) nebo OSN (<http://www.un.org/>).

Sekundární zdroje

ABASS, Ademola. The Competence of the Security Council to Terminate the Jurisdiction of the International Criminal Court. *Texas International Law Journal*, zima 2005, roč. 40, s. 263 – 298.

ALI, Wasil. *UNSC in heated debate over deferring indictment of Sudan president*. [online]. Sudan Tribune, 29. července 2008 [cit. 28. 2. 2011]. Dostupné na <<http://www.sudantribune.com/UNSC-in-heated-debate-over,28059>>.

BADIE, Bertrand. *La diplomatie des droits de l'homme. Entre éthique et volonté de puissance*. Paris: Fayard, 2002, 324 s.

BERGSMO, Morten, PEJIĆ, Jelena. Article 16. Deferral of investigation or prosecution. In TRIFFTERER, Otto (ed.). *Commentary on the Rome Statute of the International Criminal Court: observers' notes, article by article*. 2. vydání. München: C.H. Beck; Oxford: Hart; Baden-Baden: Nomos, 2008, s. 595 – 604.

BIBAS, Benjamin, CHICON, Emmanuel. *Puissances et impuissances de la CPI* [online]. Mouvements, 13. 4. 2008 [cit. 15. 3. 2011]. Dostupné na <<http://www.mouvements.info/Puissances-et-impuissances-de-la.html>>.

BÍLKOVÁ, Veronika. Dárfúrská dilemata Mezinárodního trestního soudu. *Mezinárodní politika*, 2009, roč. 33, č. 11-12, s. 43 - 45.

BONAFÉ, Béatrice I. *The Relationship between State and Individual Responsibility for International Crimes*. 1. vydání. Leiden, Boston: Martinus Nijhoff Publishers, 2009, s. 23 – 32.

BOOT-MATTHIJSEN, Machteld. The International Criminal Court and International Peace and Security. *Tilburg Foreign Law Review*, 2003, roč. 11, č. 2, s. 522 – 523.

BORGES, Julian. *International court likely to seek arrest of Sudan's president for war crimes in Darfur* [online]. The Guardian, 11. července 2008 [cit. 15. 3. 2011]. Dostupné na <<http://www.guardian.co.uk/world/2008/jul/11/sudan.warcrimes>>.

CRYER, Robert a kol. *An Introduction to International Criminal Law and Procedure*. 2. vydání. Cambridge: Cambridge University Press, 2010. 618 s.

CRYER, Robert. *Prosecuting International Crimes. Selectivity and the International Criminal Law Regime*. 1. vydání. Cambridge: Cambridge University Press, 2005. 360 s.

DAVID, Vladislav, SLADKÝ, Pavel, ZBOŘIL, František. *Mezinárodní právo veřejné s kazuistikou*. 1. vydání. Praha: Leges, 2008. 432 s.

FALLIGANT, Jennifer. The Prosecution of Sudanese President Al-Bashir: Why a Security Council Deferral would Harm the Legitimacy of the International Criminal Court. *Wisconsin International Law Review*, květen 2010, roč. 27, s. 727 – 752.

FERENCZ, Benjamin B. Ending Impunity for the Crime of Aggression. *Case Western Reserve Journal of International Law*, 2009, roč. 41, č. 2 – 3, s. 281 – 290.

FROWEIN, Jochen Abr., KRISCH, Nico. Chapter VII. Action with Respect to Threat to the Peace, Breaches of the Peace, and Act of Aggression. In SIMMA, Bruno (ed.). *The Charter of the United Nations : A Commentary. Volume I*. 2. vydání. Oxford; New York: Oxford University Press, 2002, s. 701 – 763.

HAGAN, John, LEVI, Ron. Crimes of War and the Force of Law. *Social Forces*, 2005, roč. 83, č. 4, s. 1499 – 1534.

- KALDOR, Mary. *New & Old Wars*. 2. vydání. Cambridge: Polity Press, 2006. 231 s.
- KIRSCH, Philippe, OOSTERVELD, Valerie. Negotiating an Institution for the Twenty-First Century: Multilateral Diplomacy and the International Criminal Court. *McGill Law Journal*, srpen 2001, roč. 46, s. 1141 – 1158.
- KREß, Claus, VON HOLTZENDORFF, Leonie. The Kampala Compromise on the Crime of Aggression. *Journal of International Criminal Justice*, 2010, č. 8, s. 1179 – 1217.
- LAVERS, Troy. (Pre)Determining the Crime of Aggression: Has the Time Come to Allow the International Criminal Court its Freedom? *Albany Law Review*, 2008, roč. 71, s. 299 – 319.
- MARSHALL, Robin. International Justice no longer ‚Utopian dream.‘ *Budapest Sun*, 21. června 2007, s. 2.
- NEUNER, Matthias. The Darfur Referral of the Security Council and the Scope of the Jurisdiction of the International Criminal Court. *Yearbook of International Humanitarian Law*, 2005, roč. 8, s. 320 – 343.
- NOLTE, Georg. The Different Functions of the Security Council with respect to Humanitarian Law. In LOWE, Vaughan a kol. (eds). *The United Nations Security Council and War. The Evolution of Thought and Practice since 1945*. New York: Oxford University Press, 2008. 793 s.
- PAULUS, Andreas L. Legalist Groundwork for the International Criminal Court: Commentaries on the Statute of the International Criminal Court. *European Journal of International Law*, 2003, roč. 14, č. 4, s. 843 – 860.
- POLGREEN, Lydia, SIMONS, Marlise. *The Pursuit of Justice vs. the Pursuit of Peace*. [online]. The New York Times online, 11. července 2008 [cit. 28. 2. 2011]. Dostupné na <<http://www.nytimes.com/2008/07/11/world/africa/11sudan.html?ref=world>>.
- RAUSTIALA, Kal, SLAUGHTER, Anne-Marie. International Law, International Relations and Compliance. In CARLSNAES, Walter, RISSE, Thomas, SIMMONS, Beth A. (eds.). *Handbook of International Relations*. London: Sage Publications, 2005, 572 s.
- ROBINSON, Darryl. Serving the Interests of Justice: Amnesties, Truth Commissions, and the International Criminal Court. *European Journal of International Law*, 2003, roč. 14, č. 3, s. 481 - 505.
- STEINER, Henry J., ALSTON, Philip, GOODMAN, Ryan. *International Human Rights in Context. Law, Politics, Morals*. 3. vydání. Oxford: Oxford University Press, 2007, 1492 s.
- STEELE, Jonathan. *The ICC should not Indict al-Bashir* [online]. The Guardian, 11. července 2008 [cit. 15. 3. 2011]. Dostupné na <<http://www.guardian.co.uk/commentisfree/2008/jul/11/sudan.unitednations>>.
- ŠTURMA, Pavel. Historie a charakter Mezinárodního trestního soudu. In *Problémy implementace Statutu Mezinárodního trestního soudu do právního řádu*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2004, s. 1 – 25.
- ŠTURMA, Pavel. *Mezinárodní trestní soud a stíhání zločinů podle mezinárodního práva*. 1. vydání. Praha: Karolinum, 2002, 311 s.
- WEBEL, Charles. Introduction. Towards a Philosophy and Metapsychology of Peace. In WEBEL, Charles, Galthung, Johan (eds.). *Handbook of Peace and Conflict Studies*. London, New York: Routledge, 2007, s. 3 – 13.

WEISBORD, Noah. Prosecuting Aggression. *Harvard International Law Journal*, zima 2008, roč. 49, č. 1, s. 161 – 220.

WELLER, Marc. Undoing the Global Constitution: UN Security Council Action on the International Criminal Court. *International Affairs*, říjen 2002, roč. 78, č. 4, s. 693 – 712.

WILLIAMS, Sharon A., SCHABAS, William A. Article 13. Exercise of Jurisdiction. In TRIFFTERER, Otto (ed.). *Commentary on the Rome Statute of the International Criminal Court: observers' notes, article by article*. 2. vydání. München : C.H. Beck; Oxford : Hart; Baden-Baden : Nomos, 2008, s. 563 – 574.

ZAHAR, Alexander, SLUITER, Göran. *International Criminal Law*. Oxford: Oxford University Press, 2008, 530 s.

ZUPPI, Alberto L. Aggression as International Crime: Unattainable Crusade or Finally Conquering the Evil? *Penn State International Law Review*, léto 2007, roč. 26, s. 1 – 36.

Obstacles in International Justice. The Establishment and Efficacy of International Courts. An interview with Richard J. Goldstone. *Harvard International Review*, 2009, roč. 30, č. 4, s. 80 – 81.

Sudan: Justice, Peace and the ICC. [online]. International Crisis Group, [cit. 15. 3. 2011]. Dostupné na <<http://www.crisisgroup.org/~media/Files/africa/horn-of-africa/sudan/Sudan%20Justice%20Peace%20and%20the%20ICC.ashx>>.

The Crime of Aggression. [online]. Coalition for the International Criminal Court, [cit. 15. 3. 2011]. Dostupné na <<http://www.iccnw.org/?mod=aggression>>.

The States Parties to the Rome Statute [online]. ICC, [cit. 1. 3. 2011]. Dostupné na <<http://icc-cpi.int/Menu/ASP/states+parties/>>.

The United Nations Security Council's Power to Defer Investigations and Prosecutions Undertaken by the International Criminal Court. In *The Relationship between the International Criminal Court and the United Nations. War Crimes Research Office ICC. Legal Analysis and Education Project*. Washington College of Law, 2009, s. 2 – 6.

Transcript of Press Conference by Secretary-General Ban Ki-Moon at United Nations Headquarters. July 10th, 2008 [online]. 7th Space Interactive, 11. července 2008 [cit. 19. 3. 2011]. Dostupné na <http://7thspace.com/headlines/286523/transcript_of_press_conference_by_secretary_general_ban_ki_moon_at_united_nations_headquarters_10_july_2008.html>.

Příloha 1: Časový přehled vývoje tzv. dárfúrské kauzy

2003	Zahájení občanské války v Dárfúru
2005, 31. březen	Přijetí <i>Rezoluce RB OSN 1593</i> – předložení situace MTS
2005, 6. červen	Zahájení vyšetřování úřadem prokurátora
2008, 14. červenec	Podání žádosti o zatykač O. al-Bašíra
2009, 4. březen	Vydání zatykače

Příloha 2: Časový přehled vývoje definice zločinu agrese

1945	Norimberské principy
1946	Přijetí <i>Rezoluce VS 95 (I)</i>
1954	<i>Návrh Kodexu zločinů proti míru a bezpečnosti lidstva</i>
1974	Přijetí <i>Rezoluce VS 3314 (XXIX) (1974)</i>
1998, 17. červenec	Přijetí <i>Římského statutu</i>
2002, 1. červenec	Vstup <i>Římského statutu</i> v platnost
2003	Zahájení práce Speciální pracovní skupiny pro zločin agrese
2008, 6. červen	Šesté setkání Speciální pracovní skupiny pro zločin agrese – návrh znění zločinu agrese
2009	Předpokládaný konec práce Speciální pracovní skupiny pro zločin agrese
2010, 11. červenec	Přijetí tzv. kampalského kompromisu

Příloha 3: Vývoj znění současného čl. 13 Římského statutu

Ve znění 1994 Návrhu

Article 23
Action by the Security Council

1. Notwithstanding article 21, the Court has jurisdiction in accordance with this Statute with respect to crimes referred to in article 20 as a consequence of the referral of a matter to the Court by the Security Council acting under Chapter VII of the Charter of the United Nations.

Zdroj: 1994 Draft Statute for an International Criminal Court. [online]. United Nations Treaty Collection, [cit. 28. 2. 2011]. Dostupné na <http://untreaty.un.org/ilc/texts/7_4.htm>.

Ve znění Zprávy Přípravného výboru

article 11;

[(b) the Prosecutor has initiated an investigation in respect of such a crime in accordance with article 12]; or

(b) a situation in which one or more of such crimes appears to have been committed is referred to the Prosecutor by the Security Council [acting under Chapter VII of the Charter of the United Nations]].

[Article 10

Role of the Security Council

[1. The Court may not exercise its jurisdiction with respect to a crime of aggression unless the Security Council has first determined under Chapter VII of the Charter of the United Nations that the State concerned has committed an act of aggression. A determination by the Security Council shall not be interpreted as in any way affecting the independence of the Court in its determination of the criminal responsibility of any person concerned.]

Zdroj: Report of the Preparatory Committee on the Establishment of the International Criminal Court. [online]. United Nations Treaty Collection, [cit. 28. 2. 2011]. Dostupné na <<http://www.un.org/icc/prepcom.htm>>.

Příloha 4: Vývoj znění současného čl. 16 Římského statutu

Ve znění 1994 Návrhu

Article 23
Action by the Security Council

....

3. No prosecution may be commenced under this Statute arising from a situation which is being dealt with by the Security Council as a threat to or breach of the peace or an act of aggression under Chapter VII of the Charter, unless the Security Council otherwise decides.

Zdroj: 1994 Draft Statute for an International Criminal Court. [online]. United Nations Treaty Collection, [cit. 28. 2. 2011]. Dostupné na <http://untreaty.un.org/ilc/texts/7_4.htm>.

Ve znění Zprávy Přípravného výboru

[Article 10
Role of the Security Council

...

2. No investigation or prosecution may be commenced or proceeded with under this Statute [for a period of twelve months] after the Security Council[, acting under Chapter VII of the Charter of the United Nations,] has requested the Court to that effect; that request may be renewed by the Council under the same conditions.]

Zdroj: Report of the Preparatory Committee on the Establishment of the International Criminal Court. [online]. United Nations Treaty Collection, [cit. 28. 2. 2011]. Dostupné na <<http://www.un.org/icc/prepcom.htm>>.

Seznam příloh

Příloha 1: Časový přehled vývoje tzv. dárfúrské kauzy

Příloha 2: Časový přehled vývoje definice zločinu agrese

Příloha 3: Vývoj znění současného čl. 13 Římského statutu

Příloha 4: Vývoj znění současného čl. 16 Římského statutu

Abstrakt

Tato práce rámcově pojednává o spojitosti mezi mezinárodní trestní spravedlností a mezinárodním mírem a bezpečností při řešení konfliktů v současném světě. Záměrem této práce je vysvětlit, zdali vztah mezi RB OSN a MTS, povahově dvou odlišných aktérů v mezinárodním společenství, pomáhá k ukončení konfliktů a nastolení mezinárodního míru a spravedlnosti nebo může být pro rozvoj těchto hodnot překážkou. Práce se zabývá právní i politickou dimenzí vztahu mezi oběma vrcholnými autoritami a jejím cílem je prostřednictvím deskriptivně-analytické metody vysvětlit, jak zvolené instituce, spojené s ochranou mezinárodního míru a bezpečnosti, působí na řešení konfliktů. Výzkumná otázka je v práci analyzována na případu postoje mezinárodního společenství v stíhání soudánského prezidenta Omara al-Bašíra za zločiny podle mezinárodního práva v Dárfúru a definování zločinu agrese podle ustanovení *Římského statutu Mezinárodního trestního soudu*.

Abstract

This paper discusses an important question of international criminal justice and peace in the current international relations. It focuses on a paradox in pursuing accountability for the grave breaches of international law internationally. On the one hand, there is the permanent International Criminal Court (hereinafter ICC), ambitious to tackle issues of high significance and to prevent the most serious breaches of human rights in armed conflicts. On the other hand, there is the UN Security Council (hereinafter UN SC) which distracts itself between peace, justice, and politics. This thesis's main concern deals with relationship between the ICC and the UNSC and it claims that however both institutions aim at preventing human rights violations in regards to directly or indirectly safeguard international peace and security their relation is rather disharmonic than symbiotic. This study is essentially in two parts: part I (chapters one and two) elaborates on a normative framework of UN SC and ICC relations with special regards to two interests. Firstly, it aims at explaining the UN SC powers to influence jurisdiction of the ICC. Secondly, it deals with a crime of aggression legal definition in line with legal provisions on an act of aggression as well as with UN SC practice in this field. Having clarifying the concerning relation in legal terms, part II of this thesis elaborates more extensively on explaining legal consequences of this relation with respect to two case studies.

Anotace

Příjmení a jméno autora: Bednářová, Blanka

Název katedry a fakulty: Katedra ústavního práva a mezinárodního práva veřejného

Název diplomové práce: *Rada bezpečnosti OSN a Mezinárodní trestní soud.*

Střet mezinárodního míru a mezinárodní spravedlnosti

Vedoucí diplomové práce: JUDr. Ondřej Svaček, LL.M

Počet znaků: 109 743

Počet příloh: 4

Počet titulů použité literatury: 45

Klíčová slova: mezinárodní trestní spravedlnost – Rada bezpečnosti OSN – Mezinárodní trestní soud – Římský statut Mezinárodního trestního soudu – stíhání O. al-Bašíra – zločin agrese.

Charakteristika:

Tato práce pojednává o vztahu mezi mezinárodní trestní spravedlností a mezinárodním mírem. Mezinárodní spravedlnost a mezinárodní mír, jsou univerzálně uznávané hodnoty, o které se opírá celé mezinárodní společenství, přestože jejich úloha pro řešení krizí budí jistou kontroverzi. Práce analyzuje, zdali vztah mezi RB OSN a MTS, povahově dvou odlišných aktérů v mezinárodním společenství, pomáhá k ukončení konfliktů a nastolení mezinárodního míru a spravedlnosti nebo může být pro rozvoj těchto hodnot překážkou. Práce se zabývá právní i politickou dimenzí vztahu mezi oběma vrcholnými autoritami a jejím cílem je vysvětlit, jak zvolené instituce, spojené s ochranou mezinárodního míru a bezpečnosti, působí na dosažení těchto hodnot. V souvislosti s tématem práce odpovídá i na následující otázku: Může stíhání za nejzávažnější zločiny před MTS být hrozbou pro mezinárodní mír a bezpečnost?

Annotation

Author's surname and name: Bednářová, Blanka

Department and Faculty: Department of Constitutional Law and International Public Law

Thesis title: *The United Nations Security Council and the International Criminal Court. Struggle of International Peace and Justice*

Thesis supervisor: JUDr. Ondřej Svaček, LL.M

Character count: 109 743

Appendix count: 4

Bibliography count: 45

Key words: international criminal justice – UN Security Council – International Criminal Court – Rome Statute of the International Criminal Court – prosecution of Omar al-Bashir – crime of aggression.

Abstract

This paper discusses an important question of international criminal justice and peace in the current international relations. It focuses on a paradox in pursuing accountability for the grave breaches of international law internationally. On the one hand, there is the permanent International Criminal Court (hereinafter ICC), ambitious to tackle issues of high significance and to prevent the most serious breaches of human rights in armed conflicts. On the other hand, there is the UN Security Council (hereinafter UN SC) which distracts itself between peace, justice, and politics. This thesis's main concern deals with relationship between the ICC and the UNSC and it claims that however both institutions aim at preventing human rights violations in regards to directly or indirectly safeguard international peace and security their relation is rather disharmonic than symbiotic. This study is essentially in two parts: part I (chapters one and two) elaborates on a normative framework of UN SC and ICC relations with special regards to two interests. Firstly, it aims at explaining the UN SC powers to influence jurisdiction of the ICC. Secondly, it deals with a crime of aggression legal definition in line with legal provisions on an act of aggression as well as with UN SC practice in this field. Having clarifying the concerning relation in legal terms, part II of this thesis elaborates more extensively on explaining legal consequences of this relation with respect to two case studies.